

כרשת

ויצא

עם אונקלוס ורש"י

פרשת ויצא

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִמִּצְרָיִם שְׁבַע וַיְלֹךְ

חֲרָנָה׃

וַנִּפֹּק יַעֲקֹב מִמִּצְרָיִם דְּשַׁבַּע וַאֲזַל

לְחָרָן׃

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. עַל יְדֵי שְׁבַשְׁבִּיל שְׂרָעוֹת

בָּנוֹת כְּנַעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק אֲבִיו הֵלֵךְ עָשׂו אֶל

ישמעאל, הפסיק הענין בפרשתו של
יעקב, וכתב וירא עשו כי ברך וגו',
ומשגמר, חזר לענין הראשון: ויצא. לא
היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה,
ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת
צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן
שהצדיק בעיר, הוא הודה, הוא זיוה, הוא
הדרה, יצא משם, פנה הודה, פנה זיוה,
פנה הדרה. וכן ותצא מן המקום, האמור
בנעמי ורות: וילך חרנה. יצא ללכת
לחרן:

יֹא וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי

בֹּא הַשָּׁמַשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי

הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֵׁתָיו

וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא:

וַעֲרַע בְּאַתְרָא וּבֵת תַּמָּן אֲרִי עַל

שִׁמְשָׁא וְנָסִיב מֵאֲבְנֵי אֶתְרָא וְשׁוּי

אֶסְדוּהִי וְשָׁכִיב בְּאַתְרָא הַהוּא:

ויפגע במקום. לא הזכיר הכתוב באיזה

מקום, אלא במקום הנזכר במקום אחר,

הוא הר המזריה, שנאמר בו וירא את
המקום מרחוק: ויפגע. כמו ופגע ביריחו,
ופגע בדבשת. ורבותינו פירשו לשון
תפילה, כמו ואל תפגע בי, ולמדנו שתקן
תפלת ערבית, ושנה הכתוב ולא כתב
ויתפלל, ללמדך שקפצה לו הארץ, כמו
שמפורש בפרק גיד הנשה: כי בא
השמש. היה לו לכתוב ויבא השמש וילך
שם, כי בא השמש משמע, ששקעה לו
חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילין
שם. וישם מראשותיו. עשאן כמין מרזב

סביב לראשון, שירא מפני חיות רעות,
התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי
יניח צדיק את ראשון, וזאת אומרת עלי
יניח, מיד עשאו הקב"ה אבן אחת, וזהו
שנאמר ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו: וישכב במקום ההוא. לשון
מעוט, באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים
ששמש בבית עבר, לא שכב בלילה, שהיה
עוסק בתורה:

יב וַיַּחֲלֹם וַהֲנֶה סֵלָם מִצָּב
אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מִגֵּיעַ הַשָּׁמַיְמָה

וְהָנָה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵימ

וְיִרְדִּים בּוֹ:

וְחַלֵּם וְהָא סְלֵמָא נְעִיץ בְּאַרְעָא וְרִישָׁה

מִטִּי עַד צִית שְׁמִיָּא וְהָא מִלְאֲכֵיָּא דִּי

סְלֵקִין וְנַחֲתִין בֵּהּ:

עוֹלִים וְיִרְדִּים. עוֹלִים תַּחֲלָה וְאַחֵר כֵּךְ

יִרְדִּים, מִלְאֲכִים שְׁלִיזוּהוּ בְּאַרְעָא, אִין

יּוֹצֵאִים חוּצָה לְאַרְעָא וְעָלוּ לְרַקִּיעַ, וְיִרְדּוּ

מִלְאֲכֵי חוּצָה לְאַרְעָא לְלוֹתוֹ:

יְהִי וְהָנָה יְהוָה נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמֶר

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֲבִיךָ

וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר

אַתָּה שָׁכַב עָלֶיהָ לָךְ אֶת־נָפֶחַ

וְלִזְרַעְךָ:

וְהָא יִקְרָא דִּי מַעַתַּד עֲלוּוְהִי וְאָמַר

אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵהּ דְאַבְרָהָם אָבוֹךְ וְאֱלֹהֵהּ

דְּיִצְחָק אֶרְעָא דִּי אַתָּ שָׁכִיב עָלֶהּ לָךְ

אֶת־נָפֶחַ וְלִבְנֶיךָ:

נִצַּב עֲלִיו. לְשִׁמְרוֹ: וְאִלְהִי יִצְחָק. אִף עַל

פי שלא מצינו במקרא שייחד הקב"ה
שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלהי
כלוני, משום שנאמר הן בקדושי לא
יאמין, כאן ייחד שמו על יצחק, לפי
שבהו עיניו, וכלוא בבית, והרי הוא כמת,
ויצר הרע פסק ממנו: שכב עליה. קיפל
הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, רמז לו
שתהא נוחה ליכבש לבניו:

יד וְהָיָה זֶרַעַךְ כְּעֶפֶר הָאָרֶץ
וּפְרִצָה יָמָה וְקִדְמָה וְצָפְנָה

וְנִגְבַּה וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל

מִשְׁפָּחַת הָאָדָמָה וּבְזֶרְעֶךָ:

וַיְהוֹן בְּנִיךָ סָגִיאִין כְּעֶפְרָא דְאַרְעָא

וְתִתְקַף לְמַעַרְבָא וּלְמַדִּינָחָא וּלְצִפּוֹנָא

וּלְדְרוֹמָא וַיִּתְּבַרְכוּן בְּדִילְךָ כָּל זֶרְעִית

אַרְעָא וּבְדִיל בְּנִיךָ:

וּפְרִצַת. וַחֲזַקְתָּ, כִּמּוֹ זֶכֶן יִפְרוּץ:

טו וַחֲנָנָה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרָתִיךָ

בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וַחֲשִׁבֹתִיךָ אֶל

הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזֹבָךְ

עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת

אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ:

וְהָאֲמִמִּי בְּסַעֲדָךְ וְאֶטְרֹנְךָ בְּכָל אֶתֶר

דִּי תִהְיֶה וְאֶתִּיבְנְךָ לְאַרְעָא הָדָא אֲרִי

לֹא אֲשַׁבְּקֶנְךָ עַד דִּי אֶעֱבִיד יְתָ דִּי

מִלִּית לָךְ:

אֲנִי עִמָּךְ. לְכִי שְׁהִיָּה יְרָא מַעֲשֵׂו וּמַלְבּוּן:

עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי. אִם מַשְׁמַשׁ בְּלִשׁוֹן

כִּי: דִּבַּרְתִּי לָךְ. לְצַרְכְּךָ וְעַלֶיךָ, מִה
שֶׁהִבַּטְחָתִי לְאַבְרָהָם עַל זֶרְעוֹ, לָךְ הִבַּטְחָתִי
וְלֹא לַעֲשׂוֹ, שֶׁלֹּא אִמַּרְתִּי לוֹ כִּי יִצְחָק יִקְרָא
לָךְ זֶרַע, אֲלֹא כִּי בִי־צָחָק, וְלֹא כֹל יִצְחָק,
וְכֵן כֹּל לִי, וְלָךְ, וְלוֹ, וְלָהֶם, הַסְּמוּכִים אֲצִל
דְּבוּר, מִשְׁמָשִׁים לְשׁוֹן עַל, וְזֶה יִזְכִּיחַ,
שֶׁהָרִי עִם יַעֲקֹב לֹא דִבֵּר קוֹדֶם לָכֵן:

מִזֶּה וַיִּיָּקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר
אֲבִי כֵן יֵשׁ יְהוָה בְּמָקוֹם הַזֶּה
וַאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי:

וְאֶת־עַר יַעֲקֹב מִשְׁנֵתָהּ וְאָמַר בְּקוֹשְׁטָא

(אֵית) יִקְרָא דִּי שְׂרִי בְּאַתְרָא הֵדִין

וְאַנָּא לָא הוּיְתִי יָדַע:

וְאַנְכִי לָא יָדַעְתִּי. שְׂאָם יָדַעְתִּי, לָא יִשְׁנָתִי

בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ כְּזֶה:

יְיָ וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא

הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אֵם

בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר

הַשָּׁמַיִם:

וְדָחִיל וַאֲמַר מָה דָּחִילוֹ אֶתְרָא הָדִין

לִית דִּין אֶתְר הֶדְיוּט אֶלְהִין אֶתְר

דֶּרֶעוּא בַּה מִן קָדָם יי וְדִין תֶּרַע קָבֵל

שְׁמִיא:

כי אם בית אלהים. אמר רבי אלעזר בשם

רבי יוסי בן זמרא, הסולם הזה עומד בבאר

שבע, ואמצע שיפועו מגיע כנגד בית

המקדש, שבאר שבע עומד בדרומה של

יהודה, וירושלים בצפונה, בגבול שבין

יהודה ובנימין, ובית אל היה בצפון של

נחלת בנימין, בגבול שבין בנימין ובין בני
יוסף, נמצא סולם שרגליו בבאר שבע
וראשו בבית אל, מגיע אמצע שיפועו נגד
ירושלים, וכלפי שאמרו רבותינו, שאמר
הקב"ה, צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר
בלא לינה, ועוד אמרו, יעקב קראו
לירושלים בית אל, וזו לוז היא ולא
ירושלים, ומהיכן למדו לומר כן, אומר
אני שנעקר הר המוריה ובא לכאן, וזו היא
קפיצת הארץ האמורה בשחיטת חולין,
שבא בית המקדש לקראתו עד בית אל,

וְזֶה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם. וְאִם תֹּאמַר וְכַשְׁעֲבֹר
יַעֲקֹב עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִדּוֹעַ לֹא עָכְבוּ
שָׁם, אִי־הוּ לֹא יֵהִיב לְבִיָּה לְהַתְּפַלֵּל בַּמָּקוֹם
שֶׁהַתְּפִלָּה אֲבוֹתָיו, וּמִן הַשָּׁמַיִם יַעֲבֹוהוּ,
אִי־הוּ עַד חֶרֶן אֲזַל, כְּדֹאמְרֵינוּן בַּפֶּרֶק גִּיד
הַנִּשְׁתָּה, וְקֹרָא מוֹכִיחַ וַיִּלָּךְ חֲרָנָה, כִּי מִטָּא
לְחֶרֶן אֹמֵר, אֲפֹשֶׁר שַׁעֲבַרְתִּי עַל מָקוֹם
שֶׁהַתְּפִלָּה אֲבוֹתָיו וְלֹא הַתְּפִלָּתִי בּוֹ, יֵהֵב
דַּעֲתִיָּה לְמַהֲדֵר, וְחָזַר עַד בֵּית אֵל, וְקִפְצָה
לֹו הָאָרֶץ. ^{(ז)(ד)}

יֵה וַיִּשְׁכְּבֻם יַעֲקֹב בַּבֶּקֶר וַיִּקְח

אֶת הָאָבִן אֲשֶׁר שָׂם

מִרְאשֹׁתָיו וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מִצִּבָּה

וַיִּצֹק שָׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ׃

וְאֶקְדִּים יַעֲקֹב בְּצִפּוֹרָא וְנָסִיב יָת אֲבִנָּא

דִּי שׁוּי אֶסְדוּהִי וְשׁוּי יִתָּה קָמָא וְאַרְיֵק

מִשְׁחָא עַל רִישָׁהּ׃

יֵט וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם

הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לוֹז שֵׁם

הָעִיר לְרֹאשָׁנָה׃

וַיִּקְרָא יְתָ שְׁמָא דְאַתְרָא הָהוּא בֵּית אֵל

וּבְרַם לִוְז שְׁמָא דְקִרְתָּא בְּקִדְמִיתָא:

כ וַיֵּדֶר יַעֲקֹב נָדָר לֵאמֹר אִם

יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמַרְנִי

בְּדַרְדָּר חַיָּה אֲשֶׁר אָנֹכִי חוֹלֵךְ

וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד

לְלַבֵּשׁ:

וְקִיִּים יַעֲקֹב קָם לְמִימָר אִם יִהְיֶה

מִימָרָא דִּי בְּסַעְדִּי וַיִּטְרִינְנִי בְּאַרְחָא

הָדִין דִּי אֲנָא אֶזֶל וַיִּתֵּן לִי לַחֲמָא (נ"י

לַחֵם) לְמִיכַל וְכֶסֶף לְמַלְבָּשׁ:

אם יהיה אלהים עמדי. אם ישמור לי

הבטחות הללו, שהבטיחני להיות עמדי,

כמו שאמר לי והנה אנכי עמך: ושמרני.

כמו שאמר לי ושמרתיך בכל אשר תלך:

ונתן לי לחם לאכול. כמו שאמר כי לא

אעזבך, והמבקש לחם הוא קרוי נעזב,

שנאמר ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו

מבקש לחם:

כא וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית

אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים:

וְאֶתֹב בְּשָׁלֹם לְבֵית אָבִא וַיְהִי מִימָרָא

דַּיִּי לִי לֵאלֹהֵא:

ושבתי. כמו שאמר לי והשיבותיך אל

האדמה: בשלום. שלום מן החטא, שלא

אלמד מדרכי לבן: והיה ה' לי לאלהים.

שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף, שלא

ימצא פסול בזרעי, כמו שאמר אשר

דברתי לך, והבטחה זו הבטיח לאברהם,

שנאמר להיות לך לאלהים ולזרעך

אחריך.:

כב וְהָאֲבֹן הַזֶּה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי

מִצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל

אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֹׂר אֲעֲשֶׂרְנוּ

לך.:

וְאֲבָנָה הַזֶּה דִּי שִׁוִּיתִי קָמָא תְּהִי דִּי

אֵהִי פֶלַח עֲלֵה קָדָם יי וְכָל דִּי תִתֵּן לִי

חַד מִן עֲשָׂרָא אֲפֹרְשֵׁנָה קִדְמָךְ:

והאבן הזאת. כך מפורש וי"ו זו של
והאבן, אם תעשה לי את אלה ואף אני
אעשה זאת: והאבן הזאת אשר שמתי
מצבה וגו'. כתרגומו אהי פלח עלה קדם
ה', וכן עשה בשובו מפדן ארם, כשאמר
לֹא קוֹם עֲלֵה בֵּית אֵל מֶה נֹאמַר שָׁם, וַיַּצַּב
יַעֲקֹב מִצְבֵּה וְגו' ויסך עליה נסך:

בראשית פרק-כט

שני וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּרֶגְלָיו

וַיֵּלֶךְ אֶרְצָה בְּנֵי קְדָם:

וַנִּטַּל יַעֲקֹב רַגְלוֹהִי (נ"י רַגְלוֹהִי)

וַאֲזַל לְאֶרֶץ בְּנֵי מְדִינָחָא:

וַיֵּשֶׁא יַעֲקֹב רַגְלָיו. מִשְׁנַת־בָּשָׂר בַּשּׁוּרָה

טוֹבָה, שֶׁהוֹבִטָה בַּשְּׁמִירָה, נִשְׂא לָבוֹ אֶת

רַגְלָיו וְנַעֲשֶׂה קֹל לִלְכָת. כֹּךְ מִפּוֹרֵשׁ

בְּבִרְאשִׁית רַבָּה:

בְּוִירָא וְחֵנָּה בְּאֶרֶץ בְּשָׂרָה וְחֵנָּה

שָׁם שְׁלֵשָׁה עָדָרִי צֵאן רַבְּצִים

עֲלֶיהָ כִּי מִן הַבָּאֵר הַהוּא

יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה

עַל פִּי הַבָּאֵר:

וַחֲזָא וְהָא בִּירָא בַּחֲקָלָא וְהָא תַּמָּן

תִּלְתָּא עֲדָרִין דָּעֵן רַב־עֵין עֲלֵה אֲרִי מִן

בִּירָא הָהִיא מִשְׁקֹן עֲדָרִיא וְאֲבִנָּא

רַבְתָּא עַל פּוּמָא דְּבִירָא:

יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים. מִשְׁקִים הָרוּעִים אֶת

הָעֲדָרִים, וְהַמְקָרָא דְּבַר בִּלְשׁוֹן קְצֵרָה:

ג וְנֶאֱסָפוּ שְׁמָה כָּל הָעֲדָרִים

וְגִלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי

הַבָּאָר וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן

וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי

הַבָּאָר לְמִקְמֹהּ:

וּמִתְכַּנְּשִׁין לְתָמֹן כָּל עֲדָרֵיָא וּמִגְנִדִּין

יָת אֲבִנָּא מֵעַל פּוּמָא דְּבִירָא וּמִשְׁקֹן

יָת עֲנָא וּמִתִּיבִין יָת אֲבִנָּא עַל פּוּמָא

דְּבִירָא לְאַתְרָהּ:

ונאספו. רגילים היו להאסף, לפי שהיתה

האבן גדולה: וגללו. וגוללין ותרגומו

ומגדירין. כל לשון הווה, משתנה לדבר

בלשון עתיד ובלשון עבר, לפי שכל דבר

ההוה תמיד, כבר היה ועתיד להיות:

והשיבו. תרגומו ומתיבין:

דַּוְיָאֵמַר לָהֶם יַעֲקֹב אַחִי מֵאִין

אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחֶרֶץ אֲנַחְנוּ:

וַאֲמַר לָהֶן יַעֲקֹב אַחִי מִנָּן אֲתוֹן

וַאֲמַרוּ מִחֶרֶץ אֲנַחְנָא:

ה וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעֶתֶם אֶת

לְבִן בֶּן נַחֲוֹר וַיֹּאמְרוּ יִדְעֵנוּ׃

וַאֲמַר לְהוֹן הִידְעֶתוֹן יֵת לְבִן בֶּר נַחֲוֹר

וַאֲמְרוּ יִדְעֵנוּ׃

ו וַיֹּאמֶר לָהֶם הִשְׁלֹם לוֹ

וַיֹּאמְרוּ שְׁלֹם וְהֵנָּה רָחֵל בְּתוֹ

בָּאָה עִם הַצֹּאן׃

וַאֲמַר לְהוֹן הִשְׁלֵם לָהּ וַאֲמְרוּ שְׁלֵם

וְהֵא רָחֵל בְּרִתָּהּ אֲתִיָּא עִם עֲנָא׃

באה עם הצאן. הטעם באל"ף, ותרגומו
אתיא, ורחל באה, הטעם למעלה בבי"ת,
ותרגומו אתת, הראשון לשון עושה והשני
לשון עשתה:

וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא
עֵת הָאֵסֶף הַמִּקְנֶה הַשֶּׁקֶן
הַצֹּאן וְלָכוּ רְעוּ:

וַאֲמַר הָא עוֹד יוֹמָא סְגִי לָא עֵדֶן
לְמַכְנֵשׁ בְּעִיר אֲשֶׁקוּ עָנָא וְאִזְלוּ רְעוּ:
הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל. לפי שראה אותם

רובצים, כסבור שרוצים לאסוף המקנה
הביתה ולא ירעו עוד, אמר להם, הן עוד
היום גדול, כלומר אם שכירי יום אתם, לא
שלמתם פעולת היום, ואם הבהמות
שלכם, אף על פי כן לא עת האסף המקנה
וגו':

ח וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכַל עַד אֲשֶׁר
יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת
הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וְהִשְׁקִינוּ
הַצֹּאן:

וַאֲמָרוּ לֹא נָכוֹל עַד דִּי יִתְּכַנְּשִׁין כָּל

עֲדָרֵיא וַיִּגְנְדְּרוּן יֵת אֲבִנָּא מֵעַל פּוּמָא

דְּבִירָא וְנִשְׁקִי עָנָא:

לֹא נוּכַל. לְהַשְׁקוֹת לְפִי שְׁהֶאבֵן גְּדוּלָּה:

וּגְלָלוּ. זֶה מִתּוֹרָגָם וַיִּגְנְדְּרוּן, לְפִי שְׁהוּא

לְשׁוֹן עֵתִיד:

ט עוֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל

בָּאָה עִם הַצֹּאֵן אֲשֶׁר לְאֲבִיָּה

כִּי רָעָה הָוָא:

עַד דֶּהוּא מְמַלֵּל עֲמֵהוּן וְרַחֵל אֶתֶת עִם

עֲנָא דִּי לֹא־בֹהָ אֲרִי רַעֲיִתָא הִיא:

וַיְהִי כִּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת

רַחֵל בַּת לֵבִן אֲחִי אִמּוֹ וְאֶת

צִאֵן לֵבִן אֲחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ

יַעֲקֹב וַיִּגַּל אֶת הָאֲבִן מֵעַל פִּי

הַבָּאָר וַיִּשָּׁק אֶת צִאֵן לֵבִן

אֲחִי אִמּוֹ:

וַהֲוָה כִּד חֲזָא יַעֲקֹב יֵת רַחֵל בַּת לֵבִן

אֲחוּהָא דְאִמָּה וִית עֲנָא דְלִבְן אֲחוּהָא

דְאִמָּה וְקָרַב יַעֲקֹב וּגְנֹדֵר יִת אֲבִנָא

מֵעַל פּוּמָא דְבִירָא וְאַשְׁקִי יִת עֲנָא

דְלִבְן אֲחוּהָא דְאִמָּה:

וַיֵּגֶשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל כְּמִי שֶׁמַּעֲבִיר אֶת הַפֶּקֶק

מֵעַל פִּי צְלוּחִית, לְהוֹדִיעַךְ שֶׁכָּחוּ גְדוּלָּה:

יֵא וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת

קָלוֹ וַיִּבְדֵּל:

וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַאֲרַם יִת קָלָהּ

וַיִּבְכֵּא:

**וַיִּבֶךְ. לְפִי שִׁצְפָה בְרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שְׁאִינָה
נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה. דָּבָר אַחֵר, לְפִי שֶׁבֹא
בְיָדִים רִיקָנוֹת, אָמַר, אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אֲבִי
אֲבֹא, הִיוּ בְיָדָיו נִזְמִים וְצִמִּידִים וּמַגְדָּנוֹת,
וְאֲנִי אֵין בְּיָדִי כָלוּם. לְפִי שֶׁרָדַף אֲלִיפֹז בֶּן
עֶשֶׂו בַּמִּצּוֹת אֲבִיו אַחֲרָיו לְהִזְרָגוֹ, וְהַשִּׁיגוֹ,
וְלְפִי שֶׁגָּדַל אֲלִיפֹז בַּחֲיָקוֹ שֶׁל יִצְחָק, מִשָּׁךְ
יָדוֹ, אָמַר לוֹ מָה אַעֲשֶׂה לְצוּרֵי שֶׁל אֲבֹא,
אָמַר לוֹ יַעֲקֹב טוֹל מָה שֶׁבְּיָדִי, וְהָעֲנִי חֶשׁוֹב**

כַּמֶּת:

יב וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אָחִי

אֲבִיָּהּ הוּא וְכִי בֶן רַבֶּקָּה הוּא

וְתָרִץ וְתִגַּד לְאֲבִיָּהּ:

וְחַי יַעֲקֹב לְרַחֵל אֲרִי בֶר אֲחֵת אֲבוֹהָא

הוּא וְאֲרִי בֶר רַבֶּקָּה הוּא וְרַחֵט

וְחַיֵּאת לְאֲבוֹהָא:

כִּי אָחִי אֲבִיָּהּ הוּא. קְרוֹב לְאֲבִיָּהּ, כְּמוֹ

אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ. וּמִדְרָשׁוֹ, אִם

לְרֵמָאוֹת הוּא בֶּא, גַּם אֲנִי אֲחִיו בְּרֵמָאוֹת,

וְאִם אָדָם כֶּשֶׁר הוּא, גַּם אֲנִי בֶן רַבֶּקָּה

אחותו הכשרה: ותגד לאביה. לפי שאמה

מתה, לא היה לה להגיד אלא לו:

יְיָ וַיְהִי כְשִׁמְעֵי לִבּוֹן אֶת שִׁמְעֵי

יַעֲקֹב בֶּן אֲחֻתּוֹ וַיִּרְיץ לְקַרְאָתוֹ

וַיַּחֲבֹק לוֹ וַיִּנְשָׁק לוֹ וַיְבִיֵּאֵהוּ

אֶל בֵּיתוֹ וַיְסַפֵּר לְלִבּוֹן אֶת כָּל

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

וַהֲוָה כִּד שִׁמְעֵי לִבּוֹן יֵת שִׁמְעֵי יַעֲקֹב בַּר

אֲחֻתָּהּ וְרֵהֹט לְקַדְמוֹתָהּ וְגִפְיָהּ לָהּ

וְנָשִׁיק לָהּ וְאֶעֱלֶה לְבֵיתָהּ וְאֶשְׁתָּעִי

לְלִבָּן יָת כָּל פֶּתַח מִיָּא הָאֱלִין:

וירץ לקראתו. כסבור ממון הוא טעון,

שהרי עבד הבית בא לכאן בעשרה גמלים

טעונים: ויחבק. כשלא ראה עמו כלום,

אמר, שמא זהובים הביא והנם בחיקו:

וינשק לו. אמר, שמא מרגליות הביא והם

בפיו: ויספר ללבן. שלא בא אלא מתוך

אונם אחיו, ושנטלו ממונו ממנו:

יד ויאמר לו לָבָן אַךְ עֲצָמִי

וּבְשָׂרִי אֶתָּה וַיָּשָׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ

יָמִים:

וַאֲמַר לָהּ לָבֵן בָּרָם קָרִיבִי וּבְשָׂרִי אֶתָּה

וַיֵּתִיב עֲמָהּ יָרַח יוֹמִין:

אך עצמי ובשרי. מעתה אין לי לאספק

הביתה, הואיל ואין בידך כלום, אלא מפני

קורבה אטפל בך חדש ימים, וכן עשה,

ואף זו לא לחנם, שהיה רועה צאנו:

טו וַיֹּאמֶר לָבֵן לִיעֲקֹב הֲכִי אָחִי

אַתָּה וְעַבְדְּתָנִי חֲנָם הַגִּידָה לִּי

מָה מִשְׁכַּרְתְּךָ:

וְאָמַר לְבֶן לִיעֶקֶב הַמִּדְאָחִי אֶת

וְתַפְלַחְנִי מִגֶּן חַי לִי מָה אֲגַרְךָ:

הִכִּי אֲחִי אֶתָּה. לְשׁוֹן תִּימָה, וְכִי בִשְׁבִיל

שְׂאֵחִי אֶתָּה תַעֲבֹדְנִי חֲנָם: וְעַבַּדְתָּנִי. כְּמוֹ

וְתַעֲבֹדְנִי, וְכֵן כָּל תִּיבָה שֶׁהִיא לְשׁוֹן עֵבֶר,

הוֹסִיף וִי"ו בְּרֵאשֶׁה, הִיא הוֹפְכַת הַתִּיבָה

לְהֵבֵא:

טו וְלִלְבֶן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם

הַגְּדִלָּה לְאֵה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רַחֵל:

וְלִלְבֹן תִּרְתִּין בֶּנִן שׁוֹם רַבְתָּא לְאֵה

וְשׁוֹם זַעֲרָתָא רַחֵל:

יְזַעֲיֵנִי לְאֵה רַכּוֹת וְרַחֵל הִיתָה

יִפֹּת תֵּאֵר וְיִפֹּת מֵרְאָה:

וְעֵינֵי לְאֵה יֵאֵין וְרַחֵל הִוֹת שְׂפִירָא

בְּרִיּוֹא וְיֵאֵיָא בְּחִזּוּא:

רְכוֹת. שְׁהִיתָה סְבוּרָה לְעִלּוֹת בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל

עֲשׂוֹ וּבִכְתָּה, שְׁהִיוּ הַכֹּל אוֹמְרִים, שְׁנֵי בָנִים

לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול
והקטנה לקטן: תאר. הוא צורת הפרצוף,
לשון יתארהו בשרד, קונפ"אם בלע"ז:
מראה. הוא זיו כלסתר:

יח **שלישי** ויאֵהב

יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדָהּ
שְׁבַע שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתָהּ
הַקְטָנָה:

וְרַחֵם יַעֲקֹב יְתָ רַחֵל וְאִמֹּר אֶפְלַחנָךְ

שִׁבְעַ שָׁנִין בְּרַחֵל בְּרַתְךָ זַעֲרָתָא:

אעבדך שבע שנים. הם ימים אחדים

שאמרה לו אמו וישבת עמו ימים אחדים,

ותדע שכן הוא, שהרי כתיב ויהיו בעיניו

כימים אחדים: ברחל בתך הקטנה. כל

הסימנים הללו למה, לפי שהיה יודע בו

שהוא רמאי, אמר לו אעבדך ברחל,

ושמא תאמר רחל אחרת מן השוק,

תלמוד לומר בתך, ושמא תאמר אחליף

ללאה שמה ואקרא שמה רחל, תלמוד

לומר הקטנה, ואף על פי כן לא הועיל,

שהרי רמהו:

יִטְ וַיֹּאמֶר לְבֶן טוֹב תְּהִי אֹתָהּ

לָךְ מִתְּהִי אֹתָהּ לְאִישׁ אַחֵר

שָׁבָה עַמִּי:

וַאֲמַר לְבֶן טַב דְּאֵתָן יְתָהּ לָךְ מִדְּאֵתָן

יְתָהּ לְגַבֵּר אַחֲרָן תִּיב עַמִּי:

כ וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שְׁבַע

שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כִּימִים

אֶחָדִים בָּאֶהְבֶּתוּ אֹתָהּ:

וּפֶלַח יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַ שָׁנִין וְהוּ

בְּעֵינֹהֶי כְיוֹמִין זַעֲרִין כֹּד רַחִים יִתֶּה:

כֹּא וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל לִבְן הָבָה

אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמֵי

וַאֲבֹאָה אֵלֶיהָ:

וַאֲמַר יַעֲקֹב לִלְבֵּן הֵב יֵת אֶתְתִּי אֲרִי

אֲשֶׁלְמִית יוֹמֵי פִלְחָנִי וַאֲעוֹל לְוֹתָהּ:

מִלְאוּ יָמֵי. שֶׁאֵמְרָה לִי אֲמִי. וְעוֹד מִלְאוּ

ימי, שהרי אני בן פ"ד שנה, ואימתי
אעמיד י"ב שבטים, וזהו שאמר ואבואה
אליה, והלא קל שבקלים אינו אומר בן,
אלא להוליד תולדות אמר כך:

כב וַיֵּאָסֶף לִבֶּן אֶת כָּל אַנְשֵׁי
הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה:

וכנש לבן ית כל אנשי אתרא ועבד
מִשְׁתֵּיא:

כג וַיְהִי בַּעֲרֹב וַיִּפְקַח אֶת לֵאָה

בְּתוֹ וַיָּבֵא אֶתְּהָ אֵלָיו וַיָּבֵא

אֵלָיָהּ:

וַהֲוָה בְּרִמְשָׁא וּדְבַר יְתֹ לָאָה בְּרִתָּהּ

וְאֵעִיל יְתָה לְוִתָּהּ וְעַל לְוִתָּהּ:

כִּד וַיִּתֵּן לְבִן לָהּ אֶת זִלְפָּה

שְׂפָחָתוֹ לְלֵאָה בְּתוֹ שְׂפָחָהּ:

וַיֵּהָב לְבִן לָהּ יְתֹ זִלְפָּה אִמָּתָהּ לְלֵאָה

בְּרִתָּהּ לְאִמָּהּ:

כֹּה וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַהֲנִיָּה הוּא לְאָה

וַיֹּאמֶר אֵל לִבְנֵי מִיָּה זֹאת

עֲשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בִּרְחֵל עֲבַדְתִּי

עֹמֶךָ וְלִפְנֵי רַמְיֹתַי:

וְהִנֵּה בְּצַפְרָא וְהִנֵּה הִיא לֹאָה וַאֲמַר

לִלְבֵּן מִיָּה דָא עֲבַדְתָּ לִּי הֲלֹא בִּרְחֵל

פְּלִחִית עֹמֶךָ וְלִפְנֵי שִׁקְרָתָי:

וַיְהִי בַבֶּקֶר וַהֲנֵה הִיא לֹאָה. אַבְל בְּלִילָה

לֹא הִיתָה לֹאָה, לְפִי שִׁמְסַר יַעֲקֹב סִימָנִים

לְרַחֵל, וּבִשְׂרָאָתָה רַחֵל שִׁמְכַנִּיסִין לוֹ לֹאָה,

אֹמְרָה, עֲבָשִׂיו תַּכְלֵם אַחֲזוֹתַי, עֹמְדָה

ומסרה לה אותן סימנים:

כו וַיֹּאמֶר לָבֶן לֹא יַעֲשֶׂה כֵן

בַּמָּקוֹמִנּוֹ לָתֵת הַצְעִירָה לְפָנַי

הַבְּכִירָה:

וַאֲמַר לָבֶן לֹא יִתְעַבֵּד כְּדִין בְּאַתְרָנָא

לְמַתָּן זַעֲרָתָא קָדָם רַבְתָּא:

כו מַלְא שְׂבַע זֹאת וְנִתְּנָה לָךְ

גַּם אֵת זֹאת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר

תַּעֲבֹד עַמָּדִי עוֹד שְׂבַע שָׁנִים

אַחֲרֵיתָּ:

אַשְׁלִים שְׁבוּעָתָא דְדָא וְנָתַן לָךְ אֶף יֵת

דָּא בְּפִלְחָנָא דִּי תַּפְלַח עָמִי עוֹד שְׁבַע

שְׁנִין אַחֲרָנִין:

מִלָּא שְׁבַע זֹאת. דְּבֹק הוּא, שְׁהָרִי נְקוּד

בַּחֲטָה, שְׁבוּעַ שֶׁל זֹאת, וְהֵן ז' יָמֵי הַמַּשְׁתָּה,

בְּגַמ' יְרוּשָׁלַּמִּית בְּמוֹעֵד קֶטֶן וְא"א לֹזֶמֶר

שְׁבוּעַ מִמֶּשׁ, שֶׁאֵם כֵּן הִיא צָרִיךְ לִינְקֵד

הַשִּׁי"ן בַּפֶּתַח, וְעוֹד שְׁשִׁבּוּעַ לְשׁוֹן זָכֵר,

כְּדַכְתִּיב שְׁבַעַה שְׁבוּעוֹת תַּסְפֵּר לָךְ, לְפִיכֵךְ

אין משמע שבוע אלא שבעה, שטיינ"א
בלע"ז: ונתנה לך. לשון רבים, כמו נרדה
ונבלה, ונשרפה, אף זה לשון ונתן ונתנה
וגו': גם את זאת. מיד לאחר שבעת ימי
המשתה ותעבוד לאחר נשואיה:

בַּחֲוִיעַיִשׁ יַעֲקֹב כֵּן וַיִּמָּלֵא שְׁבַע
זֹאת וַיִּתֶּן לוֹ אֶת רַחֵל בָּתּוֹ לוֹ
לְאִשָּׁה:

וַעֲבַד יַעֲקֹב כֵּן וַאֲשֵׁלִים שְׁבוּעָתָא דְדָא
וַיֵּהָב לָהּ יֵת רַחֵל בְּרִתָּהּ לָהּ לְאִנָּתוֹ:

כֹּט וַיֵּתֶן לְבֶן לְרַחֵל בָּתּוֹ אֶת

בְּלָהָה שִׁפְחָתּוֹ לָהּ לְשִׁפְחָהּ׃

וַיְהִי לְבֶן לְרַחֵל בְּרֵתָהּ יֵת בְּלָהָה

אֲמָתָהּ לָהּ לְאִמָּהּ׃

לְוַיִּבְאָה גַם אֶל רַחֵל וַיֵּאָהֱב גַּם

אֶת רַחֵל מִלְּאָה וַיַּעֲבֹד עָמּוֹ

עוֹד שִׁבְעַ שָׁנִים אַחֲרֹת׃

וַעַל אֵף לֹות רַחֵל וְרָחִים אֵף יֵת רַחֵל

מִלְּאָה וּפְלָח עֲמָה עוֹד שִׁבְעַ שָׁנִין

אַחֲרָנִין:

עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת. אַחֲרוֹת הַקִּישׁן
לְרֹאשׁוֹנוֹת, מִה רֹאשׁוֹנוֹת בְּאֻמוֹנָה אֵף
הָאַחֲרוֹנוֹת בְּאֻמוֹנָה, וְאֵף עַל פִּי שִׁבְרֵמָאוֹת
בְּאֵלֵינוּ:

לֹא וַיֵּרָא יְחֹזָה כִּי שְׁנוּאַה לְאַה
וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ וַרְחֵל
עֲקָרָה:

וַחֲזָא יִי אֲרִי שְׁנִי־אַתָּא לְאַה וַיֵּהֱב לָהּ
עַד־וִי וַרְחֵל עֲקָרָא:

לְבַוְתָּהוּ לְאֵה וְתִלָּד בֵּין וְתִקְרָא

שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי

רָאָה יְהוָה בְּעַנְיִי כִּי עָתִידָה

יֵאָהֲבֵנִי אִישִׁי:

וְעַדִּיאת לְאֵה וּלְיִדָת בָּר וּקְרַת שְׁמָהּ

רְאוּבֵן אֲרִי אָמַרְתָּ אֲרִי גְלִי קָדָם יְיָ

עַלְבוֹנִי אֲרִי כְעַן יִרְחַמְנֵנִי בַעֲלִי:

וְתִקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן. רְבוּתִינוּ פִּירֵשׁנוּ,

אָמְרָה, רְאוּ מַה בֵּין בְּנֵי לֵבָן חָמִי, שֶׁמֶכַר

הבכורה ליעקב, וזה לא מכרה ליוסף ולא
ערער עליו, ולא עוד שלא ערער עליו,
אלא שבקש להוציאו מן הבור:

לְוַתְּחַר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר
כִּי שָׁמַע יְהוָה כִּי שָׁנוּאָה
אֲנֹכִי וַיֵּתֶן לִי גַם אֶת זֶה
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שְׁמֶעוֹן:

וַעֲדִיאת עוֹד וַיִּלֵּד בֶּר וַאֲמַרְת אֲרִי
שְׁמִיעַ קָדָם יִי אֲרִי שְׁנִיאתָ אֲנִי וַיְהִי

לִי אֶף יֵת דֵּין וְקִרַּת שְׁמָה שְׁמֵעוֹן:

לְדֹתָהּ עוֹד וְתֵלֵד בֶּן וְתֹאמַר

עַתָּה הַפַּעַם יִלּוּה אִישִׁי אֵלַי

כִּי יִלְדֹתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל

בֶּן קָרָא שְׁמוֹ לֹו:

וְעַדִּיאת עוֹד וּלְיִדַת בָּר וְאִמְרַת הָדָא

זְמַנָּא יִתְחַבֵּר לִי בַעֲלִי אֲרִי יְלִידִית לָהּ

תִּלְתָּא בְנִין עַל כֵּן קָרָא שְׁמָה לֹו:

הַפַּעַם יִלּוּה אִישִׁי לְכִי שְׁהִמָּהוּת

נביאות היו ויודעות שי"ב שבטים יוצאים
מיעקב, וד' נשים ישא, אמרה, מעתה אין
לו פתחון פה עלי, שהרי נטלתי כל חלקי
בבנים: על כן. כל מי שנאמר בו על כן,
מרובה באוכלוסין, חוץ מלוי, שהארון
היה מכלה בהם: קרא שמו לוי. בכולם
כתיב ותקרא, וזה כתב בו קרא, ויש מדרש
אגדה באלה הדברים רבה, ששלח הקב"ה
גבריא'ל והביאו לפניו, וקרא לו שם זה,
ונתן לו כ"ד מתנות כהונה, ועל שם
שלוהו במתנות קראו לוי:

לַהֲוֹתָהּ עוֹד וְתִלָּד בֶּן וְתֹאמַר
הַפַּעַם אֹדָה אֶת יְהוָה עַל כֵּן
קִרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וְתַעֲמֹד
מִלֻּדָּתָּ:

וְעַד־יֵאָת עוֹד וִילִידָת בֶּר וְאִמְרַת הָדָא
זְמַנָּא אֹדָה קָדָם יְיָ עַל כֵּן קִרַּת שְׁמִיהּ
יְהוּדָה וְקָמַת מִלְּמִילָדָּ:

הַפַּעַם אֹדָה. שְׁנַטְלָתִי יוֹתֵר מִחִלָּקִי,
מַעֲתָה יֵשׁ לִי לַהֲוֹדוֹתָ:

א וַתֵּרָא רַחֵל כִּי לֹא יֵלְדָה

לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאֶחָתָהּ

וַתֹּאמֶר אֵל יַעֲקֹב הִבָּה לִּי

בָּנִים וְאִם אֵין מֵתָה אֲנֹכִי׃

וַחֲזַת רַחֵל אֲרִי לֹא יֵלֶידֶת לְיַעֲקֹב

וַקְנִיאת רַחֵל בְּאֶחָתָהּ וַאֲמַרְת לְיַעֲקֹב

הִב לִּי בָנִין וְאִם לֹא מִיתָא אֲנִי׃

וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאֶחָתָהּ קִנְיָהּ בְּמַעֲשֵׂיהָ

הטובים, אמרה, אלולי שצדקה ממני לא
זכתה לבנים: הבה לי. וכי כך עשה אביך
לאמד, והלא התפלל עליה: מתה אנכי.
מכאן למי שאין לו בנים שחשוב כמת:

בַּיַּחַד אֶף יַעֲקֹב בִּרְחֵל וַיֹּאמֶר
הַתַּחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי אֲשֶׁר
מִנַּע מִמֶּנּוּ פְּרִי בֶטֶן:

וּתְקִיף רוּגְזָא דִּיעֲקֹב בִּרְחֵל וַאֲמַר הָא
מִנִּי אַתָּה בַּעֲיָא הֲלָא מִן קָדָם יִי תַבְעִין
דִּי מִנַּע מִנִּיךָ וְלָדָא דְמַעֲיִן:

התחת. וכי במקומו אני: אשר מנע ממך.

את אומרת שאעשה כאבא, אני איני

כאבא, אבא לא היו לו בנים, אני יש לי

בנים, ממך מנע ולא ממני:

ג וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַתִּי בְלָחָה

בָּא אֵלַיהָ וְתֵלֵד עַל בְּרַכִּי

וְאֶבְנָה גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה:

וַאֲמַרְתָּ הֵא אֲמַתִּי בְלָחָה עוֹל לֹתָהּ

וְתֵלֵד וְאֵנָּה אֶרְבִּי וְאֶתְבְּנִי אֶף אֵנָּה

מִנֶּה:

עַל בְּרַכִּי. כְּתִרְגֹּמוֹ וְאֵנָּה אֲרִבִּי: וְאַבְנָה גַם

אֲנֹכִי. מִהוּ גַם, אִמְרָה לוֹ, זִקְנֶךָ אֲבָרָהם הִיוּ

לוֹ בָנִים מִהֶגֶר, וְחֶגֶר מִתְנִיּוֹ כִּנְגֹד שָׂרָה,

אִמֹר לָהּ, זִקְנָתִי הַכְּנִיסָה צִרְתָּהּ לְבֵיתָהּ,

אִמְרָה לוֹ אִם הַדָּבָר הַזֶּה מַעֲכָב, הִנֵּה

אִמְתִּי: וְאַבְנָה גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה. כַּשָּׂרָה:

וְיִתְּנֶנָּה לוֹ אֶת בְּלָחָהּ שְׂפָחָתָהּ

לְאִשָּׁה וַיָּבֵא אֵלֶיהָ יַעֲקֹב:

וַיִּהְיֶה לָּהּ יֵת בְּלָחָהּ אִמְתָּהּ לְאִנָּתוֹ

וַעַל לְוִתָּהּ יַעֲקֹב:

ה וַתֵּהָר בְּלֶחָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב

בֵּן:

וַעֲדִיאת בְּלֶחָה וּלְיִידַת לְיַעֲקֹב בֵּר:

וַתֹּאמֶר רַחֵל דְּנַנִּי אֱלֹהִים וְגַם

שָׁמַע בְּקוֹלִי וַיִּתֶּן לִי בֶן עַל כֵּן

קָרָאתָ שְׁמוֹ דָּן:

וַאֲמַרְת רַחֵל דְּנַנִּי יי וְאַף קָבִיל צְלוֹתִי

וַיֵּהָב לִי בֵר עַל כֵּן קָרַת שְׁמָה דָּן:

דְּנַנִּי אֱלֹהִים. דְּנַנִּי וַחֲיִיבִנִי וַזְכֵּנִי:

ו וְתֵּחָר עוֹד וְתֵּלֵד בְּלֶחֶה

שְׂפַחַת רַחֵל בֶּן שְׁנֵי לִיעֶקֶב:

וְעָדִיאת עוֹד וּלְיֵדַת בְּלֶחֶה אֲמַתָּא

דְּרַחֵל בֶּר תַּנִּין לִיעֶקֶב:

ח וְתֵּאמַר רַחֵל נִפְתּוּלִי אֱלֹהִים

נִפְתַּלְתִּי עִם אַחֲתִי גַם יָכַלְתִּי

וְתִקְרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי:

וְאִמַּרְת רַחֵל קָבִיל יִי בְּעוֹתִי

בְּאַתְחַנְנֹתִי בְּצִלוֹתִי חֲמִידַת דִּיהִי לִי

וְלֹד כְּאַחֲתִי אֶף אֶתִּיהִיב לִי וְקָרַת

שְׁמָה נִפְתָּלִי:

נפתולי אלהים. מנחם בן סרוק פירש
במחברת צמיד פתיל, חבורים מאת
המקום, נתחברתי עם אחותי לזכות
לבנים. ואני מפרשו לשון עקש ופתלתול,
נתעקשתי והפצרתי פצירות ונפתולים
הרבה למקום, להיות שוה לאחותי: גם
יכלתי. הסכים על ידי. ואונקלוס תרגם
לשון תפילה, נפתולי אלהים נפתלתי,
בקשות החביבות לפניו נתקבלתי

וּנְתַעֲתַרְתִּי בִּאֲחוֹתַי: נִפְתַּלְתִּי. נִתְקַבְּלָה
תַּפְּלָתִי. וּמִדְּרַשׁ אַגְדָּה יֵשׁ רַבִּים, בִּלְשׁוֹן
נוֹטְרִיקוֹן:

ט וַתֵּרָא לְאֵה כִּי עֲמָדָה מְלֻדָּת
וַתִּקַּח אֶת זֶלְפָּה שְׂפָחָתָהּ
וַתִּתֵּן אֹתָהּ לִיעֶקֶב לְאִשָּׁה:
וַחֲזֹת לְאֵה אֲרִי קָמַת מִלְּמִילָד וַדְּבַרְתָּ
יָת זֶלְפָּה אִמָּתָה וַיְהִי בֵּת יִתָּה לִיעֶקֶב
לְאִנָּתוֹ:

וְתֵלֵד זֶלְפָּה שְׂפָחַת לֵאָה

לִיעֶקֶב בֶּן:

וילידת זֶלְפָּה אִמָּתָא דֵּלֵאָה לִיעֶקֶב

בֶּר:

ותלד זלפה. בכולן נאמר הריון, חוץ

מזלפה, לפי שהיתה בחורה מכולן

ותינוקת בשנים, ואין הריון ניכר בה, וכדי

לרמות ליעקב נתנה לבן ללאה, שלא יבין

שמכניסין לו את לאה, שכך מנהגן, ליתן

שפחה הגדולה לגדולה והקטנה לקטנה

יֹאמֶר לָאָה (בגד) בָּא גֹד

וְתִקְרָא אֶת שְׁמוֹ גֹד:

וְאָמַרְתְּ לָאָה אֲתָא גֹד וְקָרַתְּ יֵת שְׁמָהּ

גֹד:

בא גֹד. בא מזל טוב, כמו גֹד גֹדִי וסנוק לא,

ודומה לו העורכים לגד שלחן. ומדרש

אגדה, שנוכלד מהול כמו גדו אילנא, ולא

ידעתי על מה נכתב תיבה אחת. דבר אחר

למה נקראת תיבה אחת בגד, כמו בגדת בי

כשבאת אל שפחתי, כאיש שבגד באשת

נעורים:

יב וְהֵלֵךְ זֶלְפָּה שְׂפֹחַת לֵאָה בֶּן

שְׁנֵי לִיעֶקֶב:

וילידת זֶלְפָּה אֲמָתָא דֵּלֵאָה בֶּר תְּנִין

לִיעֶקֶב:

יג וְתֹאמַר לֵאָה בְּאֲשְׁרֵי כִּי

אֲשֶׁרוֹנִי בָנוֹת וְתִקְרָא אֶת

שְׁמוֹ אֲשֶׁר:

וְאָמַרְתָּ לֵאָה תִּשְׁבַּחְתָּא הֵוֹת לִי אֲרִי

בְּכֹן יִשְׁבְּחֶנּוּ נִשְׁיָא וְקָרַת יֵת שְׁמָהּ

אֲשֶׁר:

יד רביעי וילך ראובן

בְּיָמַי קָצִיר חֲטִיִּים וַיִּמְצָא

דֹּדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אֹתָם אֶל

לֵאָה אִמּוֹ וַתֹּאמֶר רַחֵל אֶל

לֵאָה תֵּנִי נָא לִי מִדֹּדָאִי בְּנֶה:

וְאֶזְלָה רְאוּבֵן בְּיוֹמֵי חֲצֵד חֲטִין וְאַשְׁכַּח
יְבִרוּחִין בְּחֶקְלָא וְאַיְתִי יִתְהוֹן לְלֹאָה
אִמָּה וְאַמָּרַת רָחֵל לְלֹאָה הָבִי כֶעֶן לִי
מִיְבִרוּחֵי דְבָרִיךָ:

בימי קציר חטים. להגיד שבחן של
שבטים, שעת הקציר היא, ולא פשט ידו
בגזל להביא חטים ושעורים, אלא דבר
ההפקר שאין אדם מקפיד בו: דודאים.
שיגלי עשב הוא, ובלשון ישמעאל
ישמי"ן:

טו וַתֹּאמֶר לָהּ הַמַּעַט בְּחַתֶּנִּי:

אֶת אִישִׁי וְלִקְחַת גַּם אֶת

דֹּדָאִי בְּנִי וַתֹּאמֶר רַחֵל לָכֵן

יִשְׁכַּב עִמָּךְ הֲלִילָה תַּחַת

דֹּדָאִי בְּנִי:

וַאֲמַרְתָּ לָּהּ הִזְעִיר דְּדַבַּרְתָּ יָת בְּעָלִי

וְתִסְבִּין אִתָּךְ יְבָרוּחִי דְּבָרִי וַאֲמַרְתָּ

רַחֵל בְּכֵן יִשְׁכּוּב עִמָּךְ בְּלִילִיָּא חֲלָף

יְבָרוּחִי דְּבָרִי:

ולקחת גם את דודאי בני. בתמיה,
ולעשות עוד זאת, ליקח גם את דודאי בני,
ותרגומו ולמיסב: לכן ישכב עמד
הלילה. שלי היתה שכיבת לילה זו, ואני
נותנה לך תחת דודאי בנך. ולפי שזלזלה
במשכב הצדיק, לא זכתה להקבר עמו:

וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בַּעֲרֹב
וַתֵּצֵא לָאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר
אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׁכַר שְׂכָרְתִּיךָ
בְּדוֹדָאֵי בְנֵי וַיִּשְׁכַּב עִמָּה

בְּלִילָה הוּא:

וְאַתָּא (נ"י וְעַל) יַעֲקֹב מִן חֶקְלָא

בְּרַמְשָׁא וְנִפְקַת לָאָה לְקַדְמוּתָהּ

וְאָמַרְתְּ לְוָתִי תִיעוֹל אֲרִי מִיגֵר

אֲגִרְתִּיךָ בִּיבְרוּחִי דְבָרִי וְשָׁכִיב עִמָּה

בְּלִילִיָּא הוּא:

שֹׁכֵר שְׁכֵרְתִּיךָ. נָתַתִּי לְרַחֵל שְׁכֵרָה:

בְּלִילָה הוּא. הַקַּב"ה סִייעוּ, שִׁיצֵא מִשָּׁם

יִשְׁשַׁכֵּר:

יז וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל לֵאָה

וַתַּחַר וַתֵּלֶד לִיעֶקֶב בֶּן

חַמִּישִׁי׃

וְקָבִיל יי צְלוֹתָהּ דְּלֵאָה וְעַד־יָאֵת

וַיִּלֶּדֶת לִיעֶקֶב בֶּר חַמִּישָׁאִי׃

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל לֵאָה. שְׁהִיתָה מִתְאוּזָה

וּמַחֲזֹרֶת לְהַרְבוֹת שְׁבֻטִים׃

יח וַתֹּאמֶר לֵאָה נָתַן אֱלֹהִים

שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שְׂכָחָתִי

לְאִישׁוֹ וְתִקְרָא שְׁמוֹ יִשְׁשָׁכָר׃

וְאָמַרְתָּ לָאֵה יְהִי אֲגָרִי דִּי יִהְיֶה בֵּית

אִמְתִּי לְבַעְלִי וְקָרַת שְׁמָהּ יִשְׁשָׁכָר׃

יֵט וְתַהֲרֶה עוֹד לָאֵה וְתִלְדַּ בֶּן

שְׁשִׁי לִיעֶקֶב׃

וְעַד־יָאֵת עוֹד לָאֵה וּלְיִדָּת בֶּר שְׁתִּיתָאִי

לִיעֶקֶב׃

כ וְתֹאמַר לָאֵה זְבַדְנִי אֱלֹהִים

אֶתִּי זְבַד טוֹב הַפַּעַם יִזְבְּלֵנִי

אִישׁ כִּי יִלְדֹתִי לוֹ שְׂשֻׁנָּה

בָּנִים וְתִקְרָא אֶת שְׁמוֹ זְבֻלוֹן:

וְאָמַרְתָּ לָאָה יְהִי יִתֵּן לִי חֶלֶק טֹב

הָדָא זְמַנָּא יְהִי מְדוּרָה דְּבַעְלֵי לִוְיִתִּי

אֲרִי יְלִידִית לָהּ שֵׁתָא בְּנִין וְקָרַת יֵת

שְׁמָהּ זְבֻלוֹן:

זבד טוב. כתר גומו: יזבלני. לשון בית

זבול, הירבריי"א בלע"ז, בית מדור,

מעתה לא תהא עיקר דירתו אלא עמי,

שיש לי בנים כנגד כל נשיו:

כא וְאַחַר יְלֹדָה בַּת וְתִקְרָא אֶת

שְׁמָהּ דִּינָה:

וּבֵתָר כֵּן יִלְיֻדַּת בְּרָתָא וְקָרַת יֵת שְׁמָהּ

דִּינָה:

דינה. פירשו רבותינו, שדנה לאה דין

בעצמה, אם זה זכר, לא תהא רחל אחותי

כאחת השפחות, וזה כללה עליו ונהפך

לנקבה:

כב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶלְהִים וַיִּפְתָּח

אֶת רַחֲמָהּ:

וַעַל דּוֹכָרָנָא דְרַחֵל קָדָם יְיָ וַקְבִּיל

צְלוֹתָהּ יְיָ וַיֵּהֱב לָהּ עֲדוּי:

ויזכור אלהים את רחל. זכר לה שמסרה

סימניה לאחותה, ושהיתה מצירה שלא

תעלה בגורלו של עשו, שמא יגרשנה

יעקב לפי שאין לה בנים, ואף עשו הרשע

בך עלה בלבו כששמע שאין לה בנים.

הוא שייסד הפייט, האדמון כבט שלא

חלה צבה לקחתה לו ונתבהלה:

בַּגְוֹתָהּ וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר אִסָּף

אֱלֹהִים אֶת חֲרַפְתִּי:

וְעַד־יָאֵת וּלְיֵדֶת בֶּר וַאֲמַרְת כְּנֵשׁ יִי יֵת

חֲסוּדִי:

אסָּף. הכניסה במקום שלא תראה, וכן

אסָּף חרפתנו, ולא יאסָּף הביתה, אספו

נגהם, וירחך לא יאסָּף, לא יטמן: חרפתי.

שהייתי לחרפה שאני עקרה, והיו אומרים

עלי שאעלה לחלקו של עשו הרשע.

ואגדה, כל זמן שאין לאשה בן, אין לה
במי לתלות סרחונה, משיש לה בן תולה
בו, מי שבר כלי זה, בנד, מי אכל תאנים
אלו, בנד:

כד וְתִקְרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף
לְאמֹר יֹסֵף יִחְיֶה לִּי בֶן אַחֵר:
וְקָרַת יֵת שֵׁמָּה יוֹסֵף לְמִימָר יוֹסֵף יִי לִּי
בֶן אַחֵר:

יוסף ה' לי בן אחר. יודעת היתה בנבואה,
שאיך יעקב עתיד להעמיד אלא שנים

עֶשֶׂר שְׁבָטִים, אָמְרָהּ, יְהִי רָצוֹן שְׁאוֹתוֹ
שֶׁהוּא עֵתִיד לְהַעֲמִיד, יֵהֵא מִמֶּנִּי, לְכַךְ לֹא
נִתְפַלֵּל אֲלֹא עַל בֶּן אַחֵר:

כֹּה וַיְהִי כִּשְׁנֵי עָשָׂר יְלָדָה רָחֵל אֶת
יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל לְבֶן
שְׁלֹחֲנִי וַאֲלֹכָהּ אֵל מְקוֹמִי
וְלֹאֲרֹצִי:

וַהֲוֶה כִּד יִלְיֶדֶת רָחֵל יֵת יוֹסֵף וַאֲמַר
יַעֲקֹב לְלֶבֶן שְׁלֹחֲנִי וַאֲיֵהָ לְאַתְרִי

וְלֹאֲרַעִי:

כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף. מִשְׁנוּלָד
שָׁטְנוּ שָׂל עֲשׂו, שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב
אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהַבָּה וּבֵית עֲשׂו לְקֵשׁ, אֵשׁ
בְּלֹא לְהַבָּה אֵינּוּ שׂוֹלֵט לְמִרְחֹק, מִשְׁנוּלָד
יוֹסֵף, בְּטַח יַעֲקֹב בַּהֲקַב"ה וְרָצָה לָשׁוּב:

כּוֹתֵנָה אֶת נָשִׁי וְאֶת יִלְדֵי
אֲשֶׁר עֲבַדְתִּי אֹתְךָ בְּהֵן
וְאֶלְכָה כִּי אֶתָּה יִדְעָתָ אֶת
עֲבַדְתִּי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ:

הַב־יָתְ נִשִּׁי וַיֵּת בְּנֵי דֵי פִלְחִית יִתְךָ

בְּהֵן וַאֲזִיל אַרִי אַתְּ יִדְעַת יֵת פִּלְחָנִי דֵי

פִּלְחָתְךָ:

תִּנָּה אֶת נִשִּׁי וְגו'. אִינִי רוֹצֶה לְצֹאת כִּי אִם

בִּרְשׁוֹת:

כֹּז וַיֹּאמֶר אֱלִיז לְבֶן אִם נָא

מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נַחֲשֶׁתִי

וַיְבָרֶכְנִי יְהוָה בְּגִלְלָךָ:

וַאֲמַר לָהּ לְבֶן אִם כְּעֵן אֲשַׁכַּחִית רַחֲמִין

קָדַמְךָ נִסִּיתִי וּבִרְכַּנִּי יִי בְּדִילְךָ:

נחשתי. מנחש הייתי, נסיתי בנחוש שלי
שעל ידך באה לי ברכה, כשבאת לכאן לא
היו לי בנים, שנאמר והנה רחל בתו באה
עם הצאן, אפשר יש לו בנים והוא שולח
בתו אצל הרועים, ועכשיו היו לו בנים,
שנאמר וישמע את דברי בני לבן:

חמישי כח
ויאמר

נִקְבָּה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתְנָה:

וַאֲמַר פָּרִישׁ אֲגַרְךָ עָלַי וְאַתָּן:

נִקְבָּה שְׂכָרְךָ. כְּתִרְגֹּמוֹ פִּרִּישׁ אֲגַרְךָ:

כֹּט וַיֹּאמֶר אֱלֹיו אַתָּה יְדַעַת

אֶת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֶת אֲשֶׁר

הָיָה מִקְנֶךָ אֶתִּי:

וַאֲמַר לָהּ אַתָּה יְדַעַת יָת דִּי פִלְחָתְךָ וְיָת

דִּהוּה בְּעִירְךָ עַמִּי:

וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנֶךָ אֶתִּי. אֵת חֲשֹׁבוֹן

מַעֲזוּט מִקְנֶךָ שְׂבֵא לִידִי מִתְחַלָּה כִּמָּה הָיוּ:

לֹכֵחַ כִּי מִנְעַט אֲשֶׁר הָיָה לָךְ לִפְנֵי
וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֹתְךָ
לְרַגְלֵי וְעַתָּה מָתִי אֶעֱשֶׂה גַם
אֲנֹכִי לְבֵיתִי:

אֲרִי זַעִיר דֵּי הָיָה לָךְ קֹדֶמִי וְתִקְיָה
לְמִסְגִּי וּבְרִיךְ יְיָ יִתְּךָ בְּדִילִי וְכַעַן
אֵימָתִי אֶעֱבִיד אֶךָ אֲנֹכִי לְבֵיתִי:

לְרַגְלֵי. עַם רַגְלִי, בִּשְׂבִיל בִּיאַת רַגְלִי בָּאת
אֶצְלְךָ הַבְּרָכָה, כִּמוֹ הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ.

לָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלִי. הַבָּאִים עִמִּי: גַּם אֲנֹכִי
לְבֵיתִי. לְצוּרְךָ בֵּיתִי, עֲבָשִׁיו אֵין עוֹשִׂין
לְצִרְכֵּי אֲלֹא בְנִי, וְצִרִּיךָ לְהִיּוֹת עוֹשֶׂה גַם
אֲנִי עֲמָהֶם לְסַמְכֵן, וְזֶהוּ גַם:

לֹא וַיֹּאמֶר מָה אֶתֶּן לָךְ וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב לֹא תִתֶּן לִי מִמְּאֻמָּה אֲם
תַּעֲשֶׂה לִּי הֶדְבָּר הַזֶּה אֲשׁוּבָה
אֶרְעָה צֹאנְךָ אֲשַׁמֶּר:

וַיֹּאמֶר מָה אֶתֶּן לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא

תִּתֶּן לִי מִדַּעַם אִם תַּעֲבֹד לִי פִתְגָמָא

הַדִּין אֶתֹּב אֶרְעִי עֲנֹךְ אֲטָר:

לִבִּי אֶעֱבֹר בְּכָל צִאנְךָ הַיּוֹם

הַסֵּר מִנְשָׁם כָּל שָׂה נִקְדָּה וְטָלוּא

וְכָל שָׂה חוּם בִּכְשָׁבִים וְטָלוּא

וְנִקְדָּה בְּעֵזִים וְהָיָה שְׂכָרִי:

אֶעֱבֹר בְּכָל עֲנֹךְ יוֹמָא דִּין הַעֲדִי (נ"י

אֶעֱדִי) מִתַּמָּן כָּל אֲמָר נִמּוֹר וְרִקּוּעַ

וְכָל אֲמָר שְׁחוּם בְּאִמְרִיא וְרִקּוּעַ וְנִמּוֹר

בְּעֲזֵיא וִיֵּהִי אֲגָרִי:

נקד. מנומר בחברבורות דקות כמו
נקודות, פונטר"א בלע"ז: טלוא. לשון
טלאים, חברבורות רחבות: חום. שחום
דומה לאדום רוש"ו בלע"ז, לשון משנה,
שחמתית ונמצאת לבנה, לענין התבואה:
והיה שכרי. אותן שיולדו מכאן ולהבא
נקודים וטלואים בעזים ושחומים
בכשבים יהיו שלי, ואותן שישנן עכשיו,
הפרש מהם והפקידם ביד בניך, שלא
תאמר לי על הנולדים מעתה, אלו היו שם

מתחלה, ועוד, שלא תאמר לי על ידי
הזכרים שהן נקודים וטלואים, תלדנה
הנקבות דוגמתן מכאן ואילך:

לג. וְעָנְתָּהּ בִּי צְדָקָתִי בְיוֹם
מִמָּחָר כִּי תָבוֹא עַל שְׂכָרִי
לִפְנֵיהָ כֹּל אֲשֶׁר אֵינָנּוּ נֶקֶד
וְטָלוּא בְּעֵזִים וְחוּם בַּכְּשָׁבִים
גָּנוּב הוּא אֹתִי:

וְתִסְהֶד בִּי זְכוּתִי בְיוֹם דְּמִמָּחָר אֲרִי

תִּיעוֹל עַל אֲגָרִי קִדְמָךְ כֹּל דֵּי לִיתוּהִי

נִמּוֹר וְרִקוּעַ בְּעֲזִיָּא וְשָׁחוּם בְּאַמְרֵיָא

גְּנוּבָא הוּא עָמִי:

וענתה בי וגו'. אם תחשדני שאני נוטל

משלך כלום, תענה בי צדקתי, כי תבוא

צדקתי ותעיד על שכרי לפניך, שלא

תמצא בעדרי כי אם נקודים וטלואים, וכל

שתמצא בהן שאינו נקוד או טלוא או

חום, בידוע שגנבתיו לך, ובגניבה הוא

שרוי אצלי:

לֹד וַיֹּאמֶר לִבֶּן הֵן לוֹ יְהִי

כְּדַבָּרְךָ׃

וַאֲמַר לִבֶּן בְּרַם לוֹי יְהִי כְּפִתְגָמְךָ׃

הֵן. לְשׁוֹן קְבֻלַּת דְּבָרִים׃ לוֹ יְהִי כְּדַבָּרְךָ.

הַלּוֹאִי שֶׁתַּחֲפוּץ בְּכֶךָ׃

לֵה וַיִּסַּר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת

הַתַּיִשִּׁים הַעֲקָדִים וְהַטְּלָאִים

וְאֵת כָּל הָעֲזִים הַנִּקְדָּוֹת

וְהַטְּלָאִת כָּל אֲשֶׁר לִבֶּן בּוֹ

וְכָל חוּם בְּשָׂבִים וַיֵּתֶן בְּיַד

בָּנָיו:

וְאֶעֱדִי בְיוֹמָא הַהוּא יֵת תִּישִׂא רְגוּלִיא

וְרִקְוֵעִיא וַיֵּת כָּל עֲזִיא נְמוֹרְתָא

וְרִקְוֵעֲתָא כָּל דִּי חֹר בֵּהּ וְכָל דְּשָׁחוּם

בְּאַמְרִיא וַיֵּהֵב בְּיַד בְּנוֹהִי:

וַיִּסֶּר. לְבָן בְּיוֹם הַהוּא וְגו': הַתִּישִׂים. עֲזִים

זָכָרִים: כָּל אֲשֶׁר לְבָן בּוּ. כָּל אֲשֶׁר הִיתָה

בּוּ חֲבַרבוּרוֹת לְבָנוֹת: וַיֵּתֶן. לְבָן בְּיַד בָּנָיו:

לו וַיֵּשֶׁם דָּרְךָ שְׁלֹשָׁת יָמִים

בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב רָעָה

אֶת צֵאן לָבָן הַנּוֹתָרֹת:

וְשׁוֹי מִהֲלֹךְ תִּלְתָּא יוֹמִין בֵּינוֹהִי וּבֵין

יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב רָעִי יָת עֲנָא דְלָבָן

דְּאֶשְׁתָּאֲרֵן:

הַנּוֹתָרוֹת. הָרַעְוָעוֹת שְׁבָהֵן, הַחוֹלוֹת

וְהַעֲקָרוֹת שְׂאִינֵן אֲלֵא שִׁירִים, אוֹתָן מִסֵּר

לוֹ:

לֹא־וַיִּפְקַח לוֹ יַעֲקֹב מַקְל לְבָנָה לֹחַ

וְלוֹז וְעַרְמוֹן וַיַּפְצֵל בְּהֵן

פָּצְלוֹת לְבָנוֹת מַחֲשֵׁף הַלָּבֹן

אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת:

וַנְּסִיב לָהּ יַעֲקֹב חוּטְרִין דְּלָבֹן רְטִיבִין

וְדָלוֹז וְדָדְלוֹף וְקָלִיף בְּהוֹן קָלְפִין חוּרִין

קָלוֹף חוּר דִּי עַל חוּטְרִיא:

מַקְל לְבָנָה. עֵץ הוּא, וּשְׁמוֹ לְבָנָה, כּמֵא

דְּתִימָא, תַּחַת אֱלוֹן וּלְבָנָה, וְאֹמֵר אֲנִי הוּא

שקורין טרימב"ל שהוא לבן: לח. כשהוא
ר טוב: ולוז. ועוד לקח מקל לוז, עץ
שגדלין בו אגוזים דקים, קולדר"י בלע"ז:
וערמון. קשטני"ר בלע"ז: פצלות.
קלופים קלופים, שהיה עושהו מנומר:
מחשף הלבן. גלוי לובן של מקל, כשהיה
קולפו, היה נראה ונגלה לובן שלו במקום
הקלף:

לח ויצג את המקלות אשר
פצל ברהמים בשקותות המים

אֲשֶׁר תִּבְאֹן ְּ הַצֹּאן לְשֹׂת

לְנֹכַח הַצֹּאן וַיַּחֲמִנָה בְּבֹאן

לְשֹׂת:

וְדַעִיץ ית חוֹטְרִיא דִּי קְלִיף בְּרֶהֱטִיא

אַתֵּר בֵּית שְׁקִיא דְּמִיא אַתֵּר דְּאֵתוֹן

(נ"י דְּאֵתִין) עֲנָא לְמִשְׁתֵּי לְקַבְּלִיהוֹן

דְּעֲנָא וּמִתִּיחֲמֵן בְּמִיתִיהוֹן לְמִשְׁתֵּי:

ויצג. תרגומו ודעִיץ, לשון תחיבה,

ונעיצה היא בלשון ארמית, והרבה יש

בגמ' דצה ושלפה, דץ ביה מידי, דצה כמו
דעצה, אלא שמקצר את לשונו: ברהטים.
במרוצות המים בבריכות העשויות בארץ
להשקות שם הצאן: אשר תבאן וגו'.
ברהטים אשר תבאן הצאן לשתות, שם
הציג המקלות לנכח הצאן: ויחמנה וגו'.
הבהמה רואה את המקלות והיא נרתעת
לאחוריה, והזכר רובעה, ויולדת כיוצא
בו. רבי אושעיא אומר, המים נעשין זרע
במעיהן ולא היו צריכות לזכר, וזהו
ויחמנה וגו'.

לֹט וַיַּחֲמוּ הַצֹּאֵן אֶל הַמִּקְלוֹת
וַתִּלְדֵּן הַצֹּאֵן עֲקֹדִים נְקֹדִים
וּטְלָאִים:

וְאֶת־יַחְמָא עָנָה בְּחוּטְרִיא וַיִּלִּידָא עָנָה
רְגוּלִין נְמוּרִין וְרִקּוּעִין:

אֵל הַמִּקְלוֹת. אֵל מֵרְאוֹת הַמִּקְלוֹת:
עֲקוּדִים. מִשּׁוֹנִים בַּמָּקוֹם עֲקִידָתוֹ, הֵם
קֶרְסוּלֵי יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם:

מִן הַכְּשָׁבִים הַפְּרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן

פָּנֵי הַצֵּאֵן אֶל עֶקֶד וְכָל חוֹם

בַּצֵּאֵן לִבָּן וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים

לְבֵדוֹ וְלֹא שָׂתָם עַל צֵאֵן לִבָּן:

וַאֲמַרְיָא אֶפְרַשׁ יַעֲקֹב וַיֵּהָב בְּרִישׁ עֲנָא

כָּל דְּרָגוּל וְכָל דְּשָׁחוּם בְּעֲנָא דְלִבָּן

וְשׂוּי לָהּ עֲדָרִין בְּלַחֲדוּהִי וְלֹא עֲרַבְנוּן

עִם עֲנָא דְלִבָּן:

וְהַכְשָׁבִים הַפְרִיד יַעֲקֹב. הַנוֹלָדִים

עֲקוּדִים נְקוּדִים, הַבְדִּיל וְהַפְרִישׁ לְעֶצְמוֹ,

ועשה אותן עדר עדר לבדו, והוליך אותו
העדר העקוד לפני הצאן, לפני הצאן
ההולכות אחריהם צופות אליהם, זהו
שנאמר ויתן פני הצאן אל עקוד, שהיו פני
הצאן אל העקודים, ואל כל חום שמצא
בצאן לבן: וישת לו עדרים. כמו
שפירשתי:

מא וְהָיָה בְּכָל יָחַם הַצֹּאֵן
הַמִּקְשָׁרוֹת וְשָׁם יַעֲקֹב אֶת
הַמִּקְלֹת לְעֵינָיו הַצֹּאֵן בְּרֹהֲטִים

לִי־חֲמִנָּה בַּמִּקְלוֹת:

וְהוּא בְּכָל עֵדֶן דְּמִתִּיחֲמֵן עָנָא מִבְּכֻרָתָא

וּמִשְׁוֵי יַעֲקֹב ית חוּטְרִיא לְעֵינֵי עָנָא

בְּרֵה־טִיָּא לִי־חֲמוּתֵהוּן בְּחוּטְרִיא:

הַמְקֻשְׁרוֹת. כְּתִרְגוּמוֹ הַבְּכִירוֹת, וְאִין לֹו

עַד בַּמִּקְרָא. וּמִנַּחֵם חֲבֵרוֹ עִם אַחִיתוּפֹל

בְּקוֹשְׁרִים. וְיִהִי הַקֶּשֶׁר אֲמִיץ אוֹתָן

הַמִּתְקַשְּׁרוֹת יַחַד לְמַהֵר עֲבוּרָן:

מִבּ וּבְהֶעֱטִיף הֶצֵּאֵן לֹא יִשְׁיִם

וְהָיָה הָעֵטֶפִים לְלִבָּן וְהַקֹּשְׁרִים

לִיעֲקֹב:

וּבְלִקְיֹשׁוֹת עָנָא לָא מְשׁוּי וְהוּוּ לִקְיֹשָׁא

לְלָבָן וּבְכִירֵיָא לִיעֲקֹב:

ובהעטיף. לשון איחור, כתרגומו

ובלקשות. ומנחם חברו עם המחלצות

והמעטפות, לשון עטיפת כסות, כלומר

מתעטפות בעורן וצמרן, ואינן מתאוות

להתייחס על ידי הזכרים:

מג וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מֵאֵד מֵאֵד

וַיְהִי לוֹ צֵאן רַבּוֹת וְשִׁפְחוֹת

וְעֲבָדִים וְגַמְלִים וְחֲמֹרִים:

וְתִקֶּיף גְּבֹרָא לַחֲדָא לַחֲדָא וְהוּוּ לֵיהּ עֵן

סְגִיָּאן וְאַמְהֵן וְעֲבָדִין וְגַמְלִין וְחֲמֹרִין:

צֵאן רַבּוֹת. פְּרוֹת וּרְבוֹת מִשְׁאֵר צֵאן:

וּשְׁפָחוֹת וְעֲבָדִים. מוֹכֵר צֵאנוּ בְּדָמִים

יְקָרִים, וְלוֹקַח לוֹ כָּל אֱלֹהִים:

בראשית פרק-לא

א וַיִּשְׁמַע אֶת דְּבַרֵּי בְנֵי לֶבֶן

לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל

אֲשֶׁר לְאֶבְיָנוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאֶבְיָנוּ

עֲשֵׂה אֶת כָּל הַכְּבֹד הַזֶּה:

וְשִׁמַּע יְת פִּתְגָּמֵי בְנֵי לֶבֶן דְּאִמְרִין

נְסִיב יַעֲקֹב יְת כָּל דֵּי לְאָבוּנָא וּמְדֵי

לְאָבוּנָא קִנָּא יְת כָּל נַכְסֵיָא הֵדִין:

עֲשֵׂה. כְּנֶס, כְּמוֹ וַיַּעַשׂ חֵיל, וַיֵּךְ אֶת עַמְלֹק:

ב וַיֵּרָא יַעֲקֹב אֶת פְּנֵי לֶבֶן

וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ עִמּוֹ בְּתַמּוּל

שְׁלֵשׁ:

וַחֲזָא יַעֲקֹב יְת סַבְר אַפֵּי לֶבֶן וְהָא

לִיתְּוָהּ עִמָּה כְּמֵאֲתַמְּלִי וּמִדְּקֻמוֹהִי:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יַעֲקֹב שׁוּב

אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְלִמְנוּלָדְתְּךָ

וְאֵהִיָּה עִמָּךְ:

וַאֲמַר יִי לַיַּעֲקֹב תּוֹב לְאַרְעָא דְאַבְהָתְךָ

וְלִילְדָתְךָ וִיְהִי מִימְרִי בְּסַעֲדָךְ:

שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ. וְשֵׁם אֵהִיָּה עִמָּךְ,

אֲבָל בְּעוֹדְךָ מֵחֹזֶר לְטָמָא, אִי אֲפֹשֶׁר

לְהַשְׁרוֹת שְׂכִינָתִי עִלֶּיךָ:

ד וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל

וּלְלֵאָה הַשֹּׁדָה אֶל צֹאנוֹ:

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלֵאָה

לְחַקֵּלָא לֹות עֲנֶה:

ויקרא לרחל וללאה. לרחל תחלה ואחר

בך ללאה, שהיא היתה עקרת הבית,

שבשבילה נזדווג יעקב עם לבן, ואף בניה

של לאה מוּדִים בדבר, שהרי בועז ובית

דינו משבט יהודה אומרים, כרחל וכלאה

אשר בנו שתיהן וגו', הקדימו רחל ללאה:

ה וַיֹּאמֶר לָהֶן רְאֵה אֲנֹכִי אֶת
פָּנַי אֲבִיכֶן כִּי אֵינְנִי אֱלֹהִי
בְּתִמְלֹא שְׁלֹשָׁם וְאֵלֹהֵי אֲבִי הִיא
עֲמֹדִי:

וַאֲמַר לָהֶן חֲזִי אֲנִי יְתֹסֵבֶר אִפִּי
אֲבוֹכֶן אֲרִי לִיתוּהִי עַמִּי כְּמֵאֲתִמְלִי
וּמִדְּקֻמָּהִי וְאֵלֹהֶה דְּאֶבֶּא הוּהּ בְּסַעְדִּי:
וְאֵתְנָה יִדְעָתֶן כִּי בְּכָל כַּחֲסִי
עֲבַדְתִּי אֶת אֲבִיכֶן:

וְאֶתִּין יְדַעְתִּין אֲרִי בְּכָל חֵילִי פְּלָחִית

יָת אֲבוּכֶן:

וְאֲבִיכֶן הֵתֵל בִּי וְהַחֲלֵף אֶת

מִשְׁכַּבְרָתִי עֲשֶׂרֶת מְנִים וְלֹא

נָתַנּוּ אֱלֹהִים לְהִרְעַע עַמִּי:

וְאֲבוּכֶן שֶׁקָר בִּי וְאֲשַׁנִּי יָת אֲגָרִי עֲשֶׂר

זְמַנִּין וְלֹא שָׁבָקָה יִי לְאֲבֹאֲשָׁא עַמִּי:

עֲשֶׂרֶת מְנִים. אֵין מוֹנִים פַּחוֹת מֵעֲשֶׂרֶה:

מְנִים. לְשׁוֹן סְבוּם כָּלֵל הַחֲשִׁבוֹן, וְהֵן

עשיריות, למדנו שהחליף תנאו מאה

פעמים:

ח אם כה יאמר נקדים יהיה

שכרך וילדו כל הצאן נקדים

ואם כה יאמר עקדים יהיה

שכרך וילדו כל הצאן עקדים:

אם כדין הוה אמר נמורין יהא אגרך

וילידן כל ענא נמורין ואם כדין הוה

אמר רגולין יהא אגרך וילידן כל

עָנָא רְגוּלִין:

ט וַיֵּצֵל אֱלֹהִים אֶת מִקְנֵה

אֲבִיכֶם וַיִּתֶּן לִי:

וַאֲפֹרֶשׁ יִי יֵת גִּיתִי דְאֲבוּכוֹן וַיְהִי לִי:

י וַיְהִי בַעֲת יַחַם הַצֹּאן וְאִשָּׁא

עֵינַי וְאָרָא בַּחֲלוֹם וַהֲנֵה

הַעֲתָדִים הָעֲלִים עַל הַצֹּאן

עֲקָדִים נִקְדָּים וּבְרָדִים:

וַהֲוֶה בַעֲדָן דְּאֶת־יַחֲמָא עָנָא וַיִּקְפִּית

עֵינַי וַחֲזִית בַּחֲלֵמָא וְהָא תִּישִׁיא

דְּסִלְקִין עַל עֲנָא רְגוּלִין נְמוּרִין

וּפְצִיחִין:

והנה העתודים. אף על פי שהבדילם לבן

כולם שלא יתעברו הצאן דוגמתן, היו

המלאכים מביאין אותן מעדר המסור ביד

בני לבן, לעדר שביד יעקב: וברדים.

תרגומו ופצוחין, פייש"ר בלע"ז, חוט של

לבן מקיף את גופו סביב, וחברבורות שלו

פתוחה ומפולשת מזו אל זו, ואין לי

להביא עד מן המקרא:

יא וַיֹּאמֶר אֵלַי מִלֵּאךְ הָאֱלֹהִים

בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הִנְנִי:

וַאֲמַר לִי מִלֵּאכָא דִּי בַּחֲלֵמָא יַעֲקֹב

וַאֲמַרִּית הָא אֲנִי:

יב וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינֶיךָ וְרֵא

כָּל הָעֵתִידִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן

עֲקֹדִים נִקְדִּים וּבְרָדִים כִּי

רֵאִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לְבֶן

עֲשֵׂה לָךְ:

וְאָמַר זְקוּף כְּעֵן עֵינֶיךָ וַחֲזִי כָל תִּישִׁיא

דְּסִלְקִין עַל עֲנָא רְגוּלִין נְמוּרִין

וּפְצִיחִין אֲרִי גְלִי קַדְמֵי יָת כָּל דֵּי לְבָן

עֲבֵד לָךְ:

יְגֵ אֲנָכִי הָאֵל בֵּית אֵל אֲשֶׁר

מִשְׁחָתָה שֵׁם מִצְבָּה אֲשֶׁר

נִדְרָתָה לִּי שֵׁם נִדָּר עֲתָה קוּם

צֵא מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל

אֶרֶץ מוֹלֶדֶתְךָ:

אֲנִי אֵלֶּהָא דְּאַתְגְּלִיתִי עֲלֶיךָ בְּבֵית אֱל

דִּי מִשְׁחַתָּא תַּמָּן קָמָא דִּי קִימְתָּא

קִדְמִי תַּמָּן קִים כְּעֵן קוּם פּוּק מִן

אַרְעָא הָדָא וְתוּב לְאַרְעָא יִלְדוּתְךָ:

הָאֵל בֵּית אֵל. כְּמוֹ אֵל בֵּית אֵל, הָהָא

יְתִירָה, וְדֹרֵךְ מִקְרָאוֹת לְדַבֵּר בֶּן, כְּמוֹ כִּי

אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנַעַן: מִשְׁחַת שֵׁם.

לְשׁוֹן רַבּוּי וְגִדּוּלָה כְּשֶׁנִּמְשַׁח לְמַלְכוּת, בְּךָ

וַיִּצַק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ לְהִיּוֹת מִשׁוּחָה

לְמִזְבֵּחַ: אֲשֶׁר נִדְרַת לִי. וְצִרִיד אֶתָּה

לְשַׁלְמוֹ, שֶׁאִמְרַת יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים,

שֶׁתִּקְרִיב שֵׁם קִרְבָּנוֹת:

יָד וְתֵעָז רַחֵל וְלֵאָה וְתֹאמְרָנָה

לֹא הָעוֹד לָנוּ חֶלֶק וְנַחֲלָה

בְּבֵית אָבִינוּ:

וְאֶתִּיבַת רַחֵל וְלֵאָה וְאֶמְרֵן לָהֶם הָעוֹד

(כְּעֵן) לָנוּ חֶלֶק וְאַחֲסָנָא בְּבֵית

אֲבוֹנָא:

העוד לנו. למה נעכב על ירך מלשוב,

כלום אנו מיחלות לירש מנכסי אבינו

כלום בין הזכרים:

טו הלא נבריות נחשבנו לו

כי מכרנו ויאכל גם אכול

את כספנו:

הלא נוכראן אתחשבנא לה ארי

זבננא ואכל אף מיכל ית כספנא:

הלא נבריות נחשבנו לו. אפילו בשעה

שדרך בני אדם לתת נדוניא לבנותיו

בשעת נשואין, נהג עמנו כנכריות כי
מכרנו לך בשכר הפעולה: את כספנו.
שעבב דמי שכר פעולתך:

מז פי כל העֶשֶׂר אֲשֶׁר הֵצִיל
אֱלֹהִים מֵאֲבֵינוּ לָנוּ הוּא
וְלִבְנֵינוּ וְעַתָּה כֹּל אֲשֶׁר אָמַר
אֱלֹהִים אֵלֶיךָ עֲשֵׂה:

אֲרִי כָּל עוֹתָרָא דִּי אֶפְרַשׁ יֵי מַאֲבֹנָא
דִּילָנָא הוּא וְדַבְּנָנָא וְכַעַן כֹּל דִּי אָמַר

יִי לָךְ עֶבֶד:

כי כל העשר. כי זה משמש בלשון אלא,
כלומר משל אבינו אין לנו כלום, אלא מה
שהציל הקב"ה מאבינו, שלנו הוא: הציל.
לשון הפריש, וכן כל לשון הצלה
שבמקרא לשון הפרשה, שמפרישו מן
הרעה ומן האויב:

יִי שִׁיטִי וַיִּקָּם יַעֲקֹב

וַיֵּשְׂא אֶת בְּנָיו וְאֶת נָשָׁיו עַל

הַגְּמָלִים׃

וְקָם יַעֲקֹב וַנָּטֵל יֵת בְּנוֹהֵי וֵית נְשׁוֹהֵי

עַל גְּמָלֵי־אֵל׃

אֶת בְּנָיו וְאֶת נָשָׁיו. הַקָּדִים זָכָרִים

לְנִקְבוֹת, וַעֲשׂוּ הַקָּדִים נִקְבוֹת לְזָכָרִים,

שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקַּח עָשׂו אֶת נָשָׁיו וְאֶת בְּנָיו וְגו'׃

יֵה וַיִּנָּהֶג אֶת כָּל מִקְנֵהוּ וְאֶת

כָּל רֹכֵשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֵה

קִנְיָנוּ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפֶדֶן אֶרֶם

לָבוֹא אֶל יִצְחָק אָבִיו אֶרְצָה

כְּנָעַן:

וַדְבַר יְתָ כָּל גִּיתוּהִי וַיֵּת כָּל קִנְיָנָהּ

דְּקָנָא גִיתִי קִנְיָנָהּ דִּי קָנָא בְּפֶדֶן אֶרֶם

לְמִיתִי לֹות יִצְחָק אָבוּהִי לְאֶרְעָא

כְּנָעַן:

מקנה קנינו. מה שקנה מצאנו, עבדים

ושפחות וגמלים וחמורים:

יֵט וְלִבּוֹן הֶלֶךְ לְגִזּוֹ אֶת צֵאֲנוֹ

וְתַגְנֹב רַחֵל אֶת הַתְּרָפִים

אֲשֶׁר לְאֲבִיהָ:

וְלִבּוֹן אֲזַל לְמַגֵּז יֵת עֲנֶה וְנִסְבַּת רַחֵל

יֵת צִלְמִנִיָּא דִּי לְאֲבוּהָ:

לְגִזּוֹ אֶת צֵאֲנוֹ. שֵׁנִתָּן בִּיד בְּנֵי דְרֹךְ

שְׁלֹשַׁת יָמִים בֵּינוּ וּבֵין יַעֲקֹב: וְתַגְנֹב רַחֵל

אֶת הַתְּרָפִים. לְהַפְרִישׁ אֶת אֲבִיהָ מֵעֲבוּדַת

אֱלֹהִים נִתְכוּוֹנָה:

כ וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבֶן

הָאֲרָמִי עַל בְּלִי הַגִּיד לוֹ כִּי

בֵּרַח הוּא:

וְכִסִּי יַעֲקֹב מִן לְבָא דְלָבֶן אֲרָמָא עַל

דְּלֹא חַי לָהּ אֲרִי אֲזַל הוּא:

כא וַיְבָרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ

וּבָקָם וַיַּעֲבֹר אֶת הַנָּחַר וַיֵּשֶׁם

אֶת פָּנָיו חַר הַגְּלָעָד:

וְאֲזַל הוּא וְכָל דֵּי לָהּ וּבָקָם וַיַּעֲבֹר יַת

פֶּרֶת וְשׁוֹי יֵת אַפּוֹהִי לְטוֹרָא דְּגִלְעָד:

כב וַיִּגְדֹּל לְלִבָּן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי

כִּי בָרַח יַעֲקֹב:

וְאֶת־חֹוֹא לְלִבָּן בַּיּוֹמָא תְּלִיתָאָה אַרִי

אַזֵּל יַעֲקֹב:

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. שְׁהָרִי דְרָךְ שְׁלֶשֶׁת יָמִים

הִיָּה בִּינֵיהֶם:

כג וַיִּקַּח אֶת אָחִיו עֶמְוֹ וַיִּרְדּוּ

אַחֲרָיו דְּרָךְ שְׁבַעַת יָמִים

וַיִּדְבֹּק אֹתוֹ בְּהָר הַגִּלְעָד:

וַיְדַבֵּר יְתָ אֶחָיוֹ עִמָּה וַיֵּדֶף בְּתִרוֹהִי

מִהַלֵּךְ שְׁבַעַת יוֹמִין וַאֲדֹבֶק יָתָה

בְּטוֹרָא דְגִלְעָד:

את אחיו. קרוביו: דרך שבעת ימים. כל

אותן ג' ימים שהלך המגיד להגיד ללבן

הלך יעקב לדרכו, נמצא יעקב רחוק מלבן

ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן, למדנו

שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך

לבן ביום אחד.

כֹּד וַיִּבֹּא אֱלֹהִים אֶל לִבּוֹ

הָאָרְמִי בַחֲלֹם הִלִּילָהּ וַיֹּאמֶר

לֹא הִשְׁמַר לָךְ פֶּן תִּדְבֹּר עִם

יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע:

וְאַתָּה מִיָּמָר מִן קֶדֶם יִי לֹות לִבּוֹ

אַרְמָאָה בְּחִילָמָא דִּילִילִיא וַאֲמַר לָהּ

אֶסְתַּמַּר לָךְ דִּילָמָא תִּמְלִיל עִם יַעֲקֹב

מִטּוֹב עַד בִּישׁ:

מטוב עד רע. כל טובתן של רשעים רעה

היא אצל הצדיקים:

כה וַיֵּשֶׁג לִבּוֹ אֶת יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב

תִּקַּע אֶת אָחִיו בַּהֵר וּלְבֹן

תִּקַּע אֶת אָחִיו בַּהֵר חֶגְלָעַד:

וְאֲדִבִּיק לִבּוֹ יֵת יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב פָּרַס יֵת

מִשְׁכָּנָה בְּטוֹרָא וּלְבֹן אֲשֶׁר יֵת אַחוֹהִי

בְּטוֹרָא דְּגִלְעָד:

כו וַיֹּאמֶר לִבּוֹ לִיַּעֲקֹב מָה

עֲשִׂיתָ וְתִגְנֹב אֶת לְבָבִי

וְתִנְחַג אֶת בְּנֹתַי כְּשִׁבּוֹת

חֲרִבִּ:

וְאָמַר לְבֶן לִיעֶקֶב מַה עֲבַדְתָּ וְכִסִּיתָא

מִנִּי וּדְבַרְתָּא יֵת בְּנֹתַי כְּשִׁבּוֹת חֲרִבָּא:

כְּשִׁבּוֹת חֲרִב. כָּל חֵיל הָבָא לְמַלְחָמָה

קְרוֹי חֲרִב:

כֹּז לָמָּה נִחַבְתָּא לְבָרַח וְתִגְנֹב

אֶתִּי וְלֹא חֲגַדְתָּ לִּי וְאַשְׁלַחְךָ

בְּשִׁמְחָה וּבְשָׂרִים בְּתֹף

וּבְכֹנֹר׃

לָמָּה אֶטְמַרְתָּ לְמִיזֹל וְכִסִּיתָּ מִנִּי וְלֹא

חִוִּיתָּ לִּי וְשַׁחַתְךָ פֶּן בְּחֶדְוָא

וּבְתוֹשִׁבְחֹן בְּתוֹפִין וּבְכֹנֹרִין׃

וְתַגְנֹב אֹתִי. גִּנְבַת אֶת דַּעְתִּי׃

כֹּחַ וְלֹא נִטְשֶׁתָּנִי לְנֶשֶׁק לְבָנִי

וְלִבְנֹתִי עָתָה חֲסַפְלָתָ עֲשׂו׃

וְלֹא שְׁבַקְתָּנִי לְנֶשֶׁקָא לְבָנִי וְלִבְנֹתִי

כַּעַן אֲסַפְּלָתָ לְמַעַבָּד׃

כֹּטֶשׁ יֵשׁ לֹאֵל יְדֵי לַעֲשׂוֹת עֲמָכֶם

רַע וְאֱלֹהֵי אֲבִיכֶם אֶמְשֶׁ אֶמַר

אֵלַי לֵאמֹר הִשָּׁמַר לָךְ מִדְּבַר

עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע:

אֵיִת חֵילָא בִּידֵי לְמַעַבְד עֲמָכוֹן בִּישׁ

וְאֱלֹהָא דְּאַבּוּכוֹן בְּרַמְשָׁא אֶמַר לִי

לְמִימַר אֶסְתַּמַּר לָךְ מִלְּמַלְלָא עִם

יַעֲקֹב מִטֵּב עַד בִּישׁ:

יש לאל ידי. יש כח וחיל בידי לעשות

עמכם רע. וכל אל שהוא לשון קדש, על

שם עזוז ורוב אונים הוא:

לְוַעֲתָהּ הֶלֶךְ הִלְכָּתָּ כִּי נִכְסָף

נִכְסַפְתָּהּ לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה

גִּנְבָתָּ אֶת אֱלֹהֶי:

וְכַעַן מִיִּזַּל אֲזַלְתָּ אֲרִי חֲמַדָּא חֲמַדְתָּא

לְבֵית אָבוֹךָ לָמָּה נִסְבַּתָּא יְת דַּחֲלָתִי:

נִכְסַפְתָּהּ. חֲמַדָּת, וְהִרְבָּה יֵשׁ בַּמִּקְרָא

נִכְסַפָּה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי, לַמַּעֲשֵׂה יָדֶיךָ

תִּכְסֹּף:

לֹא וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לִלְבָּן כִּי

יִרְאֵתִי כִּי אֶמְרָתִי כֹן תִּגְזֹל

אֶת בְּנוֹתַי מֵעַמִּי:

וְאֵתִיב יַעֲקֹב וַאֲמַר לִלְבָּן אֲרִי דְחִילִית

אֲרִי אֶמְרִית דִּילְמָא תַּנִּים יֵת בְּנִתְךָ

מִנִּי:

כִּי יִרְאֵתִי וְגו'. הַשִּׁיבּוּ עַל רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן,

שֶׁאֵמַר לוֹ וְתִנְהַג אֶת בְּנוֹתַי וְגו':

לֵב עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ

לֹא יַחֲיֶיהָ נֶגֶד אֲחֵינוּ הַכֹּר לְךָ

מָה עֲמָדִי וְקַח לְךָ וְלֹא יֵדַע

יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גִּנָּבָתָם:

עַם (נ"י אֶתֶר) דֵּי תִשְׁכַּח יֵת דַּחֲלָתָךְ

לֹא יִתְקַים קָדָם אֲחֵנָּא אֲשֶׁת־מוֹדַע לְךָ

מָה דַעְמִי וְסַב לְךָ וְלֹא יֵדַע יַעֲקֹב אֲרִי

רָחֵל נִסְיַבְתָּהּ:

לֹא יַחֲיֶיהָ. וּמֵאוֹתָהּ קָלָלָה מֵתָה רָחֵל

בְּדֶרֶךְ: מָה עֲמָדִי. מִשְׁכֶּךְ:

לֹג וַיֵּבֶא לְבֶן בְּאֶהֱלָ יַעֲקֹב

וּבְאֶהֱלָ לְאָה וּבְאֶהֱלָ שְׁתֵּי

הָאֵמָהּ וְלֹא מֵצָא וַיֵּצֵא

מֵאֶהֱלָ לְאָה וַיֵּבֶא בְּאֶהֱלָ רַחֵל:

וְעַל לְבֶן בְּמִשְׁכָּנָא דִּיעֲקֹב וּבְמִשְׁכָּנָא

דְּלֵאָה וּבְמִשְׁכָּנָא דִּתְרֵתִין לְחֵינְתָא וְלֹא

אֶשְׁכַּח וּנְפַק מִמִּשְׁכָּנָא דְּלֵאָה וְעַל

בְּמִשְׁכָּנָא דְּרַחֵל:

בִּאֶהֱלָ יַעֲקֹב. הוּא אֶהֱלָ רַחֵל, שְׁהִיָּה יַעֲקֹב

תדיר אצלה, וכן הוא אומר בני רחל אשת
יעקב, ובכולן לא נאמר אשת יעקב: ויבא
באהל רחל. כשיצא מאהל לאה חזר לו
לאהל רחל קודם שחפש באהל האמהות,
וכל כך למה, לפי שהיה מכיר בה שהיא
משמשנית:

לְדֹרְחַל לְקַחָהּ אֶת הַתָּרְפִים
וְתַשְׁמֵם בְּכֹר הַגָּמֵל וְתֵשֵׁב
עֲלֵיהֶם וַיִּמְשֵׁשׁ לְבֶן אֶת כָּל
הָאֵהָל וְלֹא מָצָא:

וְרַחֵל נָסִיבַת יָת צִלְמִנִּיא וְשׁוֹתְנוֹן
בְּעֵבִיטָא דְגַמְלָא וִיתִיבַת עֲלֵיהוֹן
וּמִשִּׁישׁ לָבָן יָת כָּל מִשְׁכָּנָא וְלֹא
אֶשְׁכַּח:

בכר הגמל. לשון ברים וכסתות, כתרגומו
בעביטא דגמלא, והיא מרדעת העשויה
כמין כר, ובעירובין הקיפזה בעביטין, והן
עביטי גמלים, בסט"ו בלע"ז:

לָהּ וְתֹאמַר אֵל אָבִיהָ אֵל יִחָר
בְּעֵינַי אֲדָנִי כִּי לֹא אוֹכֵל

לְקוֹם מִפְּנֵי כִי דָרַךְ נָשִׁים לִי

וַיַּחֲפֹשׂ וְלֹא מִצָּא אֶת

הַתָּרְפִים:

וְאָמַרְתָּ לְאֲבוֹהָא לָא יִתְקַף בְּעֵינַי

רְבוֹנִי אֲרִי לָא אֶכּוּל לְמִיקָם מִן קַדְמָךְ

אֲרִי אֶרַח נָשִׁין לִי וּבְלֹשׁ וְלֹא אֲשַׁכַּח

יָת צִלְמִנִיא:

לוֹ וַיַּחֲרֵל לִיעֲקֹב וַיִּרְבּ בְּלִבָּן

וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלִבָּן מַה

פֶּשַׁעַי מִה חָטֵאתִי כִּי דִלְקֹתַי

אַחֲרָיִ:

וּתְקִיף לִיעֲקֹב וּנְצֹא עִם לִבִּן וְאַתִּיב

יַעֲקֹב וְאֹמַר לְלִבִּן מַה חֹבִי מַה סוֹרְחָנִי

אֲרִי רִדְפָתָא בְּתָרִי:

דִּלְקֹתַי. רִדְפָתַי, כִּמּוֹ עַל הַחַרִּים דִּלְקוֹנִי,

וּכִמּוֹ מִדְּלִיק אַחֲרֵי פִלְשִׁתִּים:

לֹא כִּי מִנְשֵׁשֶׁת אֶת כָּל כְּלִי מִה

מִנְצֵאתָ מִכָּל כְּלִי בֵּיתְךָ שִׁים

כֹּה נִגְדַּר אֶחָי וְאַחִיךָ וַיּוֹכִיחוּ

בֵּין שְׁנֵיהֶם:

אֲרִי מִשְׁשָׁתָא יֵת כֹּל מִנִּי מָה

אֲשַׁכַּחְתָּא מִכֹּל מִנִּי בֵיתְךָ שׁוֹי הָכָא

קָדָם אֶחָי וְאַחִיךָ וַיּוֹכִיחוּ בֵּין תְּרוּנָא:

וַיּוֹכִיחוּ. וַיְבַרְרוּ עִם מִי הָדִין, אֶפְרוֹבִי"ר

בִּלְעִ"ז:

לֹא זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲנִכִּי עֲמֹךְ

רַחֲלִיךָ וְעַזִּיךָ לֹא שָׁכְלוּ וְאֵילִי

צֵאנֶךָ לֹא אֲכָלְתִּי:

**דִּבֵּן עֶסְרִין שָׁנִין אֲנִי עִמָּךְ רַחֲלִיךְ
וְעִזֶּיךָ לֹא אֲתַכִּילוּ וְדַכְרִי עִנְךָ לֹא
אֲכָלִית:**

**לֹא שִׁכְלוּ. לֹא הִפִּילוּ עִיבּוּרִם, כִּמוֹ רַחֵם
מִשְׁכִּיל, תִּפְלֹט פִּרְתּוֹ וְלֹא תִשְׁכַּל: וְאֵילִי
צֵאנֶךָ. מִכֹּאן אֲמַרוּ, אֵיל בֶּן יוֹמוֹ קְרוֹי אֵיל,
שֶׁאֵם לֹא בֶן מֵה שְׁבָחוֹ, אֵילִים לֹא אֲכַל
אֲבָל כִּבְשִׁים אֲכַל, אִם בֶּן גִּזְלוֹ הוּא:**

לֹט טִירְפָּה לֹא הִבֵּאתִי אֵלֶיךָ

אֲנֹכִי אַחַטְנָה מִיָּדִי תִּבְקָשְׁנָה

וְגִבַּתִּי יוֹם וְגִבַּתִּי לַיְלָה:

דַּתְּבִירָא לֹא אֵיתִיתִי לְוֹתָךְ דְּהוֹת

שְׂגִיָּא מִמְּנִינָא מְנִי אַתָּ בְּעֵי לָהּ נְטָרִית

בִּימָמָא וְנְטָרִית בְּלֵילִיא:

טרפה. על ידי ארי וזאב: אנכי אחטנה.

לשון קולע באבן אל השערה ולא יחטא,

אני ובני שלמה חטאים, חסרים, אנכי

אחסרנה, אם חסרה, חסרה לי, שמיידי

תבקשנה: אנכי אחטנה. תרגומו דהות

שגיא ממנינא, שהיתה נפקדת ומחוסרת,

כמו ולא נפקד ממנו איש, תרגומו ולא

שגא: גנבתי יום וגנבתי לילה. גנובת יום

או גנובת לילה הכל שלמתי: גנבתי. כמו

רבתי בגוים שרתי במדינות, מלאתי

משפט, אוהבתי לדוש:

מ הִיִּיתִי בַיּוֹם אֲכַלְנִי חֶרֶב

וְקֶרַח בַּלַּיְלָה וְתִדְד שְׁנָתִי

מַעֲיֵנִי:

הִיִּיתִי בִּמְמָא אֲכַלְנִי שְׂרָבָא וְגַלְיָדָא

(הוֹה) נַחִית עָלַי בְּלִילִיא וְנִדְד שְׁנָתִי

מֵעֵינַי:

אֲכַלְנִי חֶרֶב. לִשׁוֹן אֵשׁ אוֹכֵלָה: וְקָרָח.

כִּמּוֹ מִשְׁלִיךְ קָרָחוֹ, תִּרְגֹּמוֹ גְּלִידָא: שְׁנָתִי.

לִשׁוֹן שִׁינָה:

מֵאֵזָה לִּי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתִךָ

עַבְדְּתִיךָ אֶרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה

בְּעֵשֶׂתִּי בְּנֹתֶיךָ וְעֵשֶׂת שָׁנִים

בְּצִאָתְךָ וְתַחֲלֶף אֶת מִשְׁפַּרְתִּי

עֲשֶׂהְתָּ מִנִּים:

דִּנּוֹן לִי עֲשִׂרִין שָׁנִין בְּבֵיתְךָ פְּלִחָתְךָ

אַרְבַּע עֲשָׂרִי שָׁנִין בְּתַרְתִּין בְּנִתְךָ וְשֵׁת

שָׁנִין בְּעֶנְךָ וְאַשְׁנִיתָא יְתָ אֲגָרִי עֲשֶׂה

זְמַנִּין:

וְתַחֲלֶף אֶת מִשְׁכַּרְתִּי. הֵייתָ מִשְׁנָה תְּנֵאִי

שְׁבִינִינוּ, מִנְקוּד לְטָלוּא, וּמַעֲקוּדִים

לְבָרוּדִים:

מִב לֹלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי

אֲבָרָהָם וּפְחָד יִצְחָק הִיָּה לִי

כִּי עָתָה רִיקָם שְׁלַחַתְנִי אֶת

עֲנִי וְאֶת יְגִיעַ כַּפִּי רְאֵה

אֱלֹהִים וַיּוֹכַח אֲמֹשׁ:

אֵילּוּלָא פּוֹן אֱלֹהֵה דְּאַבָּא אֱלֹהֵה

דְּאַבְרָהָם וַדְּדַחִיל לָהּ יִצְחָק הוּא בְּסַעְדִּי

אַרִּי כַּעַן רִיקָן שְׁלַחַתְנִי יְתַ עַמְלִי וְיִת

לִיאוֹת יְדֵי גְלִי קָדָם יִי וְאוֹכַח

בְּרַמְשָׁא:

ופחד יצחק. לא רצה לומר אלהי יצחק,
שאיין הקב"ה מייחד שמו על הצדיקים
בחייהם, ואף על פי שאמר לו בצאתו
מבאר שבע אני ה' אלהי אברהם אביך
ואלהי יצחק, בשביל שבהו עיניו זהרי
הוא כמת, ויעקב נתיירא לומר ואלהי,
ואמר ופחד: ויזכח. לשון תוכחה הוא,
ולא לשון הוכחה הוא:

מג שביעי ויעז לבן

וַיֹּאמֶר אֵל יַעֲקֹב הַבְּנוֹת בְּנֹתַי

וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצָּאן צֹאנִי וְכָל

אֲשֶׁר אֶתָּה רֹאֶה לִי הוּא

וְלִבְנֹתַי מָה אַעֲשֶׂה לָאֵלָּה

הַיּוֹם אֹו לְבָנֵיהֶן אֲשֶׁר יִלְדוּ:

וְאֶתֵּיב לָבָן וְאָמַר לְיַעֲקֹב בְּנֹתַי בְּנֹתַי

וּבְנֵיָא בְנֵי וְעֲנָא עָנִי וְכָל דִּי אַתָּה חֲזִי

דִּילִי הוּא וְלִבְנֹתַי מָה אַעֲבִיד לָאֵלִין

יוֹמָא דִּין אֹו לְבָנֵיהֶן דִּילִידוּ:

מה אעשה לאלה. איך תעלה על לבי

להרע להן:

מד וְעַתָּה לָכֵּה נִכְרַתָּה בְּרִית

אֲנִי וְאַתָּה וְהָיָה לְעֵד בֵּינִי

וּבֵינָךְ:

וְכַעַן אֶתָּא נִגְזֹר קִים אֲנִי וְאַתָּה וַיְהִי

לְסֻמָּה בֵּינִי וּבֵינָךְ:

וְהָיָה לְעֵד. הַקֵּב"ה:

מה וַיִּקַּח יַעֲקֹב אָבִן וַיְרִימָה

מצבה:

וְנָסִיב יַעֲקֹב אֲבָנָא וְזָקֶפֶה קָמָא:

מו' וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאָחִיו לְקַטּוּ

אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ

גָּל וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל הַגָּל:

וַאֲמַר יַעֲקֹב לְאָחוֹהִי לְקוּטּוּ אֲבָנִין

וְנָסִיבוּ אֲבָנִין וַעֲבְדוּ דְגוֹרָא וַאֲכְלוּ

תַּמָּן עַל דְּגוֹרָא:

לְאָחִיו. הֵם בְּנֵי, שָׁהִיו לוֹ אֲחִים, נִגְשִׁים

אֲלֵיוֹ לַצָּרָה וּלְמַלְחָמָה:

מִזֵּי־יִקְרָא לוֹ לְבֶן יֶגֶר שְׁהֲדוּתָא

וַיַּעֲקֹב קָרָא לוֹ גַּלְעָד:

וַיִּקְרָא לָהּ לְבֶן יֶגֶר שְׁהֲדוּתָא וַיַּעֲקֹב

קָרָא לָהּ גַּלְעָד:

יֶגֶר שְׁהֲדוּתָא. תַּרְגוּמוֹ שֶׁל גַּלְעָד:

מִחַ וַיֹּאמֶר לְבֶן חֲגַל חֲזָה עַד

בִּינִי וּבִינָהּ חִיּוֹם עַל כֵּן קָרָא

שְׁמוֹ גַּלְעָד:

וַאֲמַר לָבֵן דְּגֹרָא הָדִין סָהִיד בֵּינִי

וּבֵינָךְ יוֹמָא דִּין עַל כֵּן קָרָא שְׁמָה

גַּלְעָד:

גלעד. גל עד:

מִטְּ וְהַמִּצָּפָה אֲשֶׁר אָמַר יִצְחָק

יְהוָה בֵּינִי וּבֵינָךְ כִּי נִסְתָּר

אִישׁ מֵרְעָהוּ:

וְסָכוּתָא דִּי אָמַר יִסְךְ מִימָרָא דִּי בֵּינִי

וּבֵינָךְ אֲרִי נְתַכְסִי גִבּוֹר מִחֲבֵרָה:

והמצפה אשר אמר וגו'. והמצפה אשר
בהר הגלעד, וכמו שנאמר ויעבר את
מצפה גלעד, ולמה נקרא שמה מצפה,
לפי שאמר כל אחד מהם לחברו, יצף ה'
ביני ובינך אם תעבור את הברית: כי
נסתר. ולא נראה איש את רעהו:

וְאִם תֵּעָנֶה אֶת בְּנֹתַי וְאִם
תִּקַּח נָשִׁים עַל בְּנֹתַי אֵין אִישׁ
עִמָּנוּ רֹאה אֱלֹהִים עַד בִּינִי
וּבִינְךָ:

אִם תֵּעַנֵי יְת בְּנֹתַי וְאִם תִּסָּב נַשִּׁין עַל

בְּנֹתַי לִית אֲנִשׁ עַמָּנָא חֲזִי מִימָרָא דִּיִּי

סְהִיד בִּינִי וּבִינָךְ:

בנתי בנתי. ב' פעמים, אף בלחה וזלפה

בנותיו היו מפלגש: אם תענה את בנתי.

למנוע מהן עונת תשמיש:

נא ויאמר לבן לי עקב הנה הגל

הזה והנה המצבה אשר

יריתי ביני ובינך:

וַאֲמַר לָבֶן לִיעֶקֶב הֵא דְגּוֹרָא הָדִין

וְהָא קִמְתָּא דִּי אַקִּימִית בִּינִי וּבִינָךְ:

יריתי. כמו ירה בים, כזה שהוא יורה

החץ:

נב עד חגל הזה ועדה המצבה

אם אני לא אעבור אליך את

חגל הזה ואם אתה לא תעבור

אלי את חגל הזה ואת

המצבה הזאת לרעה:

סֶהִיד דְּגוֹרָא הֵדִין וְסֵהִדָּא קִמָּא אִם

אֲנָא לֹא אֶעֱבֹר לְוֹתְךָ יְת דְּגוֹרָא הֵדִין

וְאִם אַתָּ לֹא תֵעֲבֹר לְוֹתִי יְת דְּגוֹרָא

הֵדִין וְיֵת קִמָּתָא הֵדָּא לְבִישׁוֹ:

אִם אֲנִי. הֲרִי אִם מִשְׁמֵשׁ בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁר,

כִּמּוֹ עַד אִם דְּבַרְתִּי דְּבָרִי: לְרַעָה. לְרַעָה אִי

אַתָּה עוֹבֵר, אֲבָל אַתָּה עוֹבֵר לְפָרְקִמְטִיא:

נָג אֱלֹהֵי אֲבִרְהָם וְאֱלֹהֵי נַחֲזֹר

יִשְׁפָּטוּ בֵּינֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבִיָּהֶם

וַיֵּשְׁבֵעַ יַעֲקֹב בְּפֶחַד אָבִיו

יִצְחָק:

אֱלֹהֵי דְאֲבָרְהָם וְאֱלֹהֵי דְנַחֲוֹר יְדוֹנָן

בִּינְנָא אֱלֹהֵי דְאֲבוּהוֹן וְקַיִים יַעֲקֹב

בְּדַדְחִיל לָהּ אֲבוּהֵי יִצְחָק:

אֱלֹהֵי אֲבָרְהָם. קֹדֶשׁ: וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר. חוּל:

אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם. חוּל:

נִד וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּחַר

וַיִּקְרָא לְאֶחָיו לְאָכַל לֶחֶם

וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם וַיְלִינוּ בַּחֹרֶ:

וְנַכְסֵי יַעֲקֹב נִכְסֵתָא בְּטוֹרָא וַיִּקְרָא

לְאַחֵיהֶי לְמִיכַל לְחֶמָּא וַאֲכָלוּ לְחֶמָּא

וּבֵיתוֹ בְּטוֹרָא:

וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח. שַׁחַט בַּהֲמוֹת לְמִשְׁתָּה:

לְאֶחָיו. לְאוֹהֲבָיו שַׁעַם לְבָן: לֹאכַל לֶחֶם.

כָּל דְּבַר מֵאֲכָל קְרוֹי לֶחֶם, כִּמּוֹ עֶבֶד לֶחֶם

רַב, נִשְׁחִיתָה עֵץ בְּלֶחֶמוֹ:

בראשית פרק-לב

א. מפטיר וישכם לבן

בַּבֶּקֶר וַיִּנָּשֶׁק לְבָנָיו וְלַבָּנוֹתָיו
וַיְבָרֶךְ אֶתְהֶם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לְבֶן
לְמִקְמוֹ:

וְאַקְדָם לְבֶן בְּצִפְרָא וַיִּנָּשֶׁק לְבָנוֹהִי
וְלַבָּנֹתָהּ וַיְבָרֶךְ יִתְהֵן וַאֲזַל וְתַב לְבֶן
לְאַתְרָה:

ב וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדָרְכוֹ וַיַּפְגְּעוּ

בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים:

וַיַּעֲקֹב אָזַל לְאַרְחָה וַעֲרָעוּ בָהּ

מַלְאֲכֵי דִי:

וַיַּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. מַלְאֲכִים שֶׁל

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ לְקִרְאָתוֹ, לְלוֹתוֹ לְאֶרֶץ:

ג וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כִּי־אֲשֶׁר רָאִים

מִחַנֵּה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם

הַמָּקוֹם הַהוּא מִחַנֵּי:

וַאֲמַר יַעֲקֹב כִּד חֲזָנוֹן מִשְׁרִיתָא מִן

קָדָם ייִ דִּין וְקָרָא שְׁמָא דְאַתְרָא הֵהוּא

מִחְנִים:

מִחְנִים. שְׁתֵּי מִחְנוֹת, שֶׁל חוּצָה לָאָרֶץ

שֶׁבָּאוּ עִמּוֹ עַד כֹּאן. וְשֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

שֶׁבָּאוּ לְקִרְאָתוֹ: חִסְלָת פִּרְשֵׁת וַיֵּצֵא: